

Vold og overgreb i Danmark 2021

Analyser baseret på Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2005, 2010, 2017 og 2021

Maria Holst Algren
Bjarne Laursen

Vold og overgreb i Danmark 2021

Analyser baseret på Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2005, 2010, 2017 og 2021

Maria Holst Algren
Bjarne Laursen

Copyright © 2022
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-571-1

Statens Institut for Folkesundhed
Studivstræde 6
1455 København K
www.sdu.dk/sif

Rapporten kan downloades fra www.sdu.dk/sif

Forord

I Danmark har regeringen siden 2002 udarbejdet en række nationale handlingsplaner til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn og sidenhen vold i nære relationer. Handlingsplanerne fokuserer på initiativer til forebyggelse og bekæmpelse af vold i nære relationer, der supplerer eksisterende indsatser og prioriterer nye områder.

Rapporten henvender sig til beslutningstagere på nationalt, regionalt og kommunalt niveau, samt til organisationer og praktikere, som ønsker viden på området til grundlag for prioritering af indsatser på voldsområdet og i særdeleshed i tilrettelæggelsen af indsatser til forebyggelse af fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed.

Rapporten er lavet på opdrag fra Ligestillingsafdelingen under Transportministeriet, som har ønsket en kortlægning af omfanget, karakteren og udviklingen af fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed. Analyserne er baseret på data fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2021, suppleret med data fra de tidligere undersøgelser i 2005, 2010 og 2017. Spørgeskemaundersøgelserne omfatter et repræsentativt udsnit af den danske befolkning på 16 år og derover. Vi vil gerne rette en stor tak til alle respondenter for at have besvaret spørgsmålene om vold og overgreb i Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne.

Undersøgelsen er gennemført på Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet af post-doc Maria Holst Algren og seniorforsker Bjarne Laursen.

Tak til den interne reviewer på Statens Institut for Folkesundhed, seniorforsker Michael Davidsen, for kritisk læsning samt feedback på rapporten.

Ligestillingsafdelingen under Transportministeriet takkes for at have finansieret undersøgelsen samt muliggjort udarbejdelsen af rapporten.

Morten Grønbæk
Direktør

Indhold

1 Læsevejledning	6
2 Sammenfatning	7
2.1 Fysisk vold.....	7
2.2 Fysisk partnervold	7
2.3 Psykisk vold.....	8
2.4 Psykisk partnervold	9
2.5 Seksuelle overgreb.....	9
2.6 Uønsket seksuel opmærksomhed	10
2.7 Forskelle i forhold til forrige undersøgelse i 2017.....	10
3 English summary	11
4 Indledning	12
4.1 Formål.....	12
4.2 COVID-19 nedlukning.....	13
4.3 Definition af vold.....	13
5 Fysisk vold	15
5.1 Omfanget af fysisk vold mod kvinder	16
5.2 Omfanget af fysisk vold mod mænd.....	19
6 Fysisk partnervold	22
6.1 Omfanget af fysisk partnervold mod kvinder	22
6.2 Omfanget af fysisk partnervold mod mænd	25
7 Psykisk vold	27
7.1 Omfanget af psykisk vold mod kvinder og mænd	28
8 Psykisk partnervold	33
8.1 Omfanget af psykisk partnervold mod kvinder og mænd	33
9 Seksuelle overgreb	37
9.1 Omfanget af seksuelle overgreb mod kvinder.....	37
9.2 Omfanget af seksuelle overgreb mod mænd	41
10 Uønsket seksuel opmærksomhed	43
10.1 Omfanget af uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder og mænd.....	43
11 Vold og overgreb mod unge	48
12 Sammenhænge mellem voldsudsættelser	49

13	Udviklingen 2005-2021	52
13.1	Udviklingen i fysisk vold.....	52
13.2	Udviklingen i seksuelle overgreb	53
14	Sammenhænge mellem vold, overgreb og helbred	54
14.1	Fysisk vold og helbred.....	54
14.2	Seksuelle overgreb og helbred	56
14.3	Psykisk vold og helbred.....	57
15	Diskussion af udvalgte resultater.....	61
15.1	Betydningen af COVID-19 nedlukning af samfundet for omfanget af vold og overgreb.....	61
15.2	Psykisk vold i denne og andre danske undersøgelser	63
15.3	Diskussion af sammenhængene mellem vold og helbred	64
16	Datamateriale og metode	66
16.1	Datamateriale	66
16.2	Dataanalyse	66
16.3	Metodediskussion.....	67
17	Referencer	70

1 Læsevejledning

Undersøgelsen har til formål at kortlægge omfanget af fysisk og psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed blandt kvinder og mænd på 16 år eller derover, samt beskrive udviklingen heraf.

Rapporten indledes efter denne læsevejledning med en sammenfatning af hovedresultaterne samt et engelsk summary (kap. 2 og kap. 3). Dernæst følger en indledning, hvor vi beskriver baggrunden og formålet med undersøgelsen (kap. 4). Her beskriver vi også nogle af de metodiske udfordringer med at undersøge omfanget af vold og overgreb, samt definerer hovedbegreberne, som benyttes i rapporten.

Rapportens resultater er fordelt på kapitlerne 5-14, der belyser fysisk vold (kap. 5), fysisk partner-vold (kap. 6), psykisk vold (kap. 7), psykisk partnervold (kap. 8), seksuelle overgreb (kap. 9), uønsket seksuel opmærksomhed (kap. 10), vold og overgreb mod unge (kap. 11), sammenhænge mellem voldsudsættelser (kap. 12), udviklingen i fysisk vold og seksuelle overgreb 2005-2021 (kap. 13), og sammenhænge mellem vold, overgreb og helbred (kap. 14). I kapitel 15 er der en diskussion af betydningen af COVID-19 nedlukningen af samfundet for forekomsten af vold samt en diskussion af resultaterne for psykisk vold sammenlignet med andre danske undersøgelser. I kapitel 16 er datamaterialet og den metodiske tilgang beskrevet. Endvidere er der i dette kapitel en metodediskussion.

Beskrivelser af resultater

Da vold heldigvis forekommer sjældent, er antallet af svarpersoner, der angiver at være udsat for vold ofte lavt. Det betyder, at der ofte er en betydelig usikkerhed på de angivne forekomster. For hovedresultaterne er der angivet 95 % sikkerhedsinterval, og for de øvrige resultater er resultaterne baseret på mindst omkring 10 personer – hvis færre end dette antal er der i stedet for en procentdel angivet en streg "-".

Generelt er andele af populationen angivet i procent med en decimal. Når der er angivet andele af de, der er voldsudsatte, er disse præsenteret som hele procent.

I mange tilfælde er grupper slået sammen for at undgå for lave antal, fx venner/bekendte og familiemedlemmer, homo- og biseksuelle, alle over 50 år eller over 35 år. I enkelte tilfælde er tabeller eller figurer helt udeladt.

I opdelingen af voldsudsatte på kvinder og mænd er benyttet det køn, som fremgår af deltagernes cpr-nummer. Dette køn stemmer ikke nødvendigvis overens med det køn, interviewpersonerne ville identificere sig med.

2 Sammenfatning

Undersøgelsen har til formål at kortlægge omfanget af fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed blandt kvinder og mænd på 16 år og derover samt beskrive udviklingen heraf. Da undersøgelsen er foretaget under COVID-19, er der i stor udstrækning sammenlignet med resultaterne for 2017 for at belyse effekten af COVID-19 nedlukningen.

2.1 Fysisk vold

- Blandt kvinder angiver 2,4 % at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år. Blandt mænd er andelen 2,2 %.
- Ung alder er en risikofaktor for udsættelse for fysisk vold blandt kvinder. Enlige kvinder (dvs. ugifte og ikke-samboende) er oftere udsat for fysisk vold (3,6 %) end gifte/samlivende kvinder (1,6 %). Desuden er homo- og biseksuelle kvinder oftere udsat (7,1 %) end heteroseksuelle kvinder (2,1 %).
- Ung alder er en risikofaktor for udsættelse for fysisk vold blandt mænd. Mænd med anden etnisk baggrund end dansk er oftere udsat for fysisk vold (4,6 %) end mænd med dansk baggrund (1,9 %). Homo- og biseksuelle mænd er oftere udsat (6,3 %) end heteroseksuelle mænd (2,0 %).
- Fysisk vold fra andre familiemedlemmer end nuværende eller tidligere partner udgør 0,5 % for kvinder og 0,4 % for mænd.
- Blandt de 16-24-årige angiver 6,8 % af kvinderne og 5,0 % af mændene at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år.

2.2 Fysisk partnervold

- Blandt kvinder angiver 1,0 % at have været udsat for fysisk vold fra en partner inden for det seneste år. Blandt mænd er andelen 0,8 %. Dette svarer til, at godt 40 % af kvinder udsat for fysisk vold har været udsat for fysisk partnervold, og knap 40 % af mænd udsat for fysisk vold har været udsat for fysisk partnervold.
- Det skønnes, at ca. 24.000 kvinder i 2021 blev udsat for fysisk partnervold. Dette er mindre end i 2017 og tidligere år, hvor det skønnede antal varierede mellem 35.000 i 2005 og 38.000 i 2017.
- Det skønnes, at ca. 20.000 mænd i 2021 blev udsat for fysisk partnervold. Dette antal har været stigende fra 7.000 i 2005 til 19.000 i 2017, og herefter uændret.

- Blandt kvinder angiver 5,5 % at have været udsat for fysisk eller psykisk partnervold i 2021. Antalsmæssigt er dette ca. 118.000 kvinder.
- Blandt mænd angiver 4,0 % at have været udsat for fysisk eller psykisk partnervold i 2021. Antalsmæssigt er dette ca. 83.000 mænd.
- Blandt kvinder udsat for fysisk partnervold har 97 % været udsat for fysisk partnervold fra en mand og 8 % fra en kvinde (summen er over 100 % da man kan være udsat for vold fra både en mand og en kvinde).
- Blandt mænd udsat for fysisk partnervold har 91 % været udsat for fysisk partnervold fra en kvinde og 21 % fra en mand.
- Kvinder over 50 år er mindre udsat for fysisk partnervold (0,5 %) end yngre kvinder. Homo- og biseksuelle kvinder er oftere udsat for fysisk partnervold (3,6 %) end heteroseksuelle kvinder (0,9 %). Kvinder uden beskæftigelse er oftere udsat for fysisk partnervold (1,2 %) end kvinder i beskæftigelse (0,7 %).
- Mænd med anden etnisk baggrund end dansk er oftere udsat for fysisk partnervold (2,0 %) end mænd med dansk baggrund (0,7 %).
- Blandt de 16-24-årige unge angiver 2,0 % af kvinderne og 1,7 % af mændene at have været udsat for fysisk partnervold/kærestevold inden for det seneste år.

2.3 Psykisk vold

- Blandt kvinder angiver 11,2 % at have været udsat for psykisk vold inden for det seneste år, svarende til ca. 242.000 kvinder. Blandt mænd er andelen 9,4 %, svarende til ca. 194.000 mænd. De hyppigste former for psykisk vold er: Nedværdigelse (7,4 % af kvinder og 6,7 % af mænd); manipulation (7,4 % af kvinder og 4,3 % af mænd); kontrol (2,4 % af kvinder og 2,0 % af mænd).
- Blandt kvinder har 2,7 % oplevet psykisk vold fra et andet familiemedlem end partneren inden for det seneste år. Blandt mænd er andelen 1,5 %.
- For kvinder udsat for psykisk vold er udøveren oftest en mand (77 %). Kvindelige udøvere udgør 33 %. For mænd udsat for psykisk vold er udøveren oftest en mand (57 %). Kvindelige udøvere udgør 52 %.
- Blandt unge på 16-24 år har 25,6 % af unge kvinder og 17,4 % af unge mænd været udsat for psykisk vold inden for det seneste år.
- Blandt kvinder er særligt enlige kvinder (15,0 %) og biseksuelle kvinder (34,6 %) udsat for psykisk vold.
- Blandt mænd er særligt enlige mænd (14,1 %), mænd med ikke-dansk baggrund (14,6 %) og biseksuelle mænd (23,4 %) udsat for psykisk vold.

2.4 Psykisk partnervold

- Blandt kvinder har 5,2 % oplevet psykisk vold fra en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år, svarende til ca. 112.000 kvinder. Blandt mænd er andelen 3,7 %, svarende til ca. 76.000 mænd. De hyppigste former for psykisk partnervold er: Manipulation (4,1 % af kvinder og 2,3 % af mænd); nedværdigelse (3,3 % af kvinder og 2,3 % af mænd); kontrol (1,6 % af kvinder og 1,4 % af mænd).
- Blandt unge på 16-24 år har 6,9 % af unge kvinder og 2,9 % af unge mænd været udsat for psykisk partnervold/kærestevold inden for det seneste år.
- Blandt kvinder er særligt unge kvinder under 24 år (25,6 %) og biseksuelle kvinder (10,0 %) udsat for psykisk partnervold.
- Blandt mænd er særligt mænd med udenlandsk baggrund (4,1 %) og biseksuelle mænd (8,5 %) udsat for psykisk partnervold.
- Blandt kvinder, der er udsat for psykisk partnervold, er 13 % også udsat for fysisk partnervold. Blandt mænd, der er udsat for psykisk partnervold, er 14 % også udsat for fysisk partnervold.

2.5 Seksuelle overgreb

- Blandt kvinder er 2,8 % udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år (ubehagelig seksuel beføling, forsøg på tvunget samleje, gennemført tvunget samleje, eller andre seksuelle overgreb). For mænd er andelen 0,8 %. Dette svarer til ca. 68.000 kvinder og ca. 19.000 mænd.
- Blandt kvinder er overgrebet oftest udført af en ven/bekendt/familiemedlem (1,4 %), en fremmed (1,0 %) eller en partner (0,8 %). Blandt mænd er overgrebet oftest udført af en ven/bekendt/familiemedlem (0,5 %), en partner (0,3 %) eller en person på arbejdet (0,3 %) (summen er større end 2,8 % og 0,8 %, da man kan være udsat for overgreb i flere relationer).
- Blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb har 99 % været udsat for overgreb fra en mand og 6 % fra en kvinde. Blandt mænd udsat for seksuelle overgreb har 87 % været udsat for overgreb fra en kvinde og 49 % fra en mand.
- Blandt kvinder er unge under 25 år oftere udsat for seksuelle overgreb (12,4 %) end andre aldersgrupper. Desuden er særligt enlige kvinder (5,3 %), homoseksuelle kvinder (6,4 %) og biseksuelle kvinder (13,6 %) udsat for seksuelle overgreb.
- Blandt mænd er yngre op til 35 år oftere udsat for seksuelle overgreb end ældre mænd. Desuden er særligt enlige mænd (1,7 %) og homo-/biseksuelle mænd (3,6 %) udsat for seksuelle overgreb.
- Blandt kvinder er 2,3 % udsat for ubehagelig seksuel beføling, 0,8 % for forsøg på samleje og 0,4 % for gennemført tvunget samleje. Blandt mænd er 0,7 % udsat for ubehagelig

seksuel beføling, 0,3 % for forsøg på samleje og under 0,3 % for gennemført tvunget samleje.

2.6 Uønsket seksuel opmærksomhed

- Blandt kvinder angiver 6,2 % af alle kvinder at have oplevet uønsket seksuel opmærksomhed i form af uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer inden for det seneste år, svarende til ca. 133.000 i Danmark. Blandt mænd er andelen 2,4 %, svarende til ca. 49.000 i Danmark. Flertallet af kvinderne og mændene har oplevet det flere gange.
- Blandt kvinder, der har oplevet uønsket seksuel opmærksomhed, er det for 90 % fra en mand og for 14 % fra en kvinde. Blandt mænd udsat for uønsket seksuel opmærksomhed er det for 69 % fra en kvinde og for 38 % fra en mand.
- Særligt unge kvinder under 25 år (20,2 %), enlige kvinder (11,0 %) og biseksuelle kvinder (27,7 %) er udsat for uønsket seksuel opmærksomhed.
- Blandt mænd er særligt yngre mænd under 35 år, enlige mænd (4,4 %) og biseksuelle mænd (11,2 %) udsat for uønsket seksuel opmærksomhed.

2.7 Forskelle i forhold til forrige undersøgelse i 2017

- Andelen af kvinder, der har været udsat for fysisk vold inden for det seneste år – uanset relationen til udøveren – er lavere i 2021 (2,4 %) end i 2017 (3,7 %). Forekomsten af fysisk vold fra en partner er lavere i 2021 (1,0 %) sammenlignet med 2017 (1,6 %).
- Andelen af mænd, der har været udsat for fysisk vold inden for det seneste år – uanset relationen til udøveren – er lavere i 2021 (2,2 %) end i 2017 (4,0 %). Forekomsten af partnervold mod mænd er dog uændret (0,8 %).
- Andelen af kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb, er uændret i 2021 (2,8 %) sammenlignet med 2017. Også andelen af mænd, der har været udsat for seksuelle overgreb, er uændret i 2021 (0,8 %) sammenlignet med 2017 (0,6 %).
- Andelen af kvinder, der har været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed, er uændret i 2021 (6,2 %) i forhold til 2017 (5,9 %). Andelen af mænd, der har været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed er uændret i 2021 (2,4 %) sammenlignet med 2017 (2,5 %).

3 English summary

The aim of this report is to examine the prevalence and the trend of physical violence and sexual abuse among women and men in Denmark. Further the prevalence of psychological violence is estimated. The results are based on self-reported data by women and men aged 16 years or older from the Danish National Health Survey 2021 as well as from previous health surveys.

In total, 2.4% of women and 2.2% of men reported exposure to physical violence within the past year, which for both women and men is a decrease since 2017. The groups at increased risk of physical violence are young women and men, single women, homo-/bisexual women and men, and men of foreign origin.

In total, 1.0% of women and 0.8% of men reported exposure to physical partner violence within the past year. For women, this is a decrease since 2017. The groups at increased risk of physical partner violence are homo-/bisexual women, men of foreign origin, and unemployed women.

In total, 11.2% of women and 9.4% of men reported exposure to psychological violence. Among women and men, for 5.2% and 3.7%, respectively, the perpetrator was an intimate partner. The groups at increased risk of psychological violence are young women and men, single women and men, bisexual women and men, and men of foreign origin.

In total, 2.8% of women and 0.8% of men reported exposure to sexual abuse within the past year, which is unchanged since 2017. Most of the sexual abuse was unpleasant sexual touching. The prevalence of rape was 0.4% among women and less than 0.3% among men. The groups at increased risk of sexual abuse are young women, single women and men, and homo- and bisexual women and men.

In total, 6.2% of women and 2.4% of men reported unwanted sexual attention the past year, which is unchanged since 2017. The groups at increased risk are young women, single women and men, and bisexual women and men.

4 Indledning

Denne undersøgelse er gennemført på opdrag fra Ligestillingsafdelingen under Transportministeriet. Ligestillingsafdelingen har ønsket 1) at følge udviklingen af fysisk vold og seksuelle overgreb i og uden for en nær relation over tid, samt 2) at kortlægge omfanget af psykisk vold og uønsket seksuel opmærksomhed.

Undersøgelsen bygger på besvarelser fra spørgeskemaer fra et repræsentativt udsnit af den danske befolkning. Statens Institut for Folkesundhed (SIF) har siden 2000 haft spørgsmål om voldsudsættelse med i den tilbagevendende nationale Sundheds- og sygelighedsundersøgelse (SUSY). Undersøgelsen er således en opfølgning på de foregående rapporter om partnervold i 2004 (Helweg-Larsen, 2004) og 2007 (Helweg-Larsen & Frederiksen, 2007) samt rapporten om vold i nære relationer fra 2012 (Helweg-Larsen, 2012) og rapporten om vold og seksuelle overgreb i 2018 (Deen et al., 2018). Som noget nyt er der i SUSY-undersøgelsen fra 2021 også inkluderet spørgsmål om psykisk vold.

Årsagerne til vold er mange. Verdenssundhedsorganisationen WHO beskriver, hvordan årsagerne til vold skal ses i et socialøkologisk perspektiv, hvor forebyggelsesindsatser må bygge på viden om, hvordan såvel individuelle som kontekstuelle forhold bidrager til udsættelse for og udøvelse af vold (Krug et al., 2002). Siden 2002 har skiftende regeringer udviklet flere nationale handlingsplaner med initiativer til forebyggelse og bekæmpelse af vold i en nær relation (se for eksempel Minister for ligestilling, 2019). Set fra et folkesundhedsperspektiv er forskning centralt for at kunne udvikle handlingsplaner og indsatser til primær, sekundær og tertiær forebyggelse (Krug et al., 2002). Den primære forebyggelses sigte er at undgå, at volden opstår, mens den sekundære er rettet mod støtte til voldsudsatte, og den tertiære har fokus på at forebygge gentagen voldsudsættelse (Kirk et al., 2017).

Der er mange årsager til, at man fra undersøgelse til undersøgelse finder varierende forekomster af vold, herunder partnervold. Nogle af disse årsager skyldes formuleringen af spørgsmål, stikprøvens sammensætning og svarpersonens tolkning af spørgsmålet. Derfor vil et eksakt tal på omfanget af vold og partnervold i samfundet aldrig kunne gives. Det værd at fremhæve, at de omfangs-estimer, som præsenteres i nærværende rapport, er baseret på en række spørgsmål til konkrete handlinger, som vi begrebsligger som fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed. Når vi spørger til konkrete handlinger er det baseret på spørgsmål udviklet af sociolog Murray A. Straus: *Conflict Tactics Scale* (Straus, 1979; Straus et al., 1996) og modificeret i det nordiske samarbejde Nordvold (Helweg-Larsen, 2012). Spørgsmål om uønsket seksuel opmærksomhed er baseret på den svenske undersøgelse *Våld och Hälsa* (Heimer et al., 2014). Det øgede fokus på psykisk vold og dens alvorlige konsekvenser har ført til, at der for første gang spørges om forekomsten af psykisk vold i Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne. Spørgsmålene om psykisk vold er udviklet på SIF i samarbejde med Katrine Bindsbøl Holm Johansen, Helene Oldrup samt andre medarbejdere i *Lev Uden Vold*, og spørgsmålene er afprøvet på en række voldsudsatte mænd og kvinder. Spørgsmålene er så vidt muligt formuleret således, at de spørger til erfaringer med konkrete handlinger relateret til psykisk vold.

4.1 Formål

Undersøgelsen har til formål at kortlægge omfanget og udviklingen af fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb mod kvinder og mænd på 16 år eller derover samt at undersøge erfaringer med

uønsket seksuel opmærksomhed. For at opfylde dette formål har vi arbejdet med besvarelsen af følgende spørgsmål:

- Hvad er omfanget af fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed mod henholdsvis kvinder og mænd?
- Hvad er relationen mellem den udsatte og udøver?
- Hvad er sammenhængen mellem den udsattes og udøverens køn?
- Hvad er sammenhængen mellem alder, seksuel orientering, samlivsstatus, uddannelse, etnisk baggrund, erhvervstilknnytning samt bopælsregion og udsættelse for vold og overgreb?
- Hvilke sammenhænge er der mellem de nævnte overgreb og fysisk og mentalt helbred?
- Hvordan er udviklingen i fysisk vold og seksuelle overgreb?

Spørgsmålene er besvaret på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2021 (SUSY-2021) suppleret med data fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne i 2005, 2010 og 2017, hvor data fra 2017 sammen med data fra 2021 er benyttet til at belyse effekten af COVID-19 nedlukningen.

4.2 COVID-19 nedlukning

Da spørgsmålene handler om vold og overgreb inden for det seneste år, og besvarelsene er foretaget i foråret 2021, vil rapporteringsperioden være forår 2020-forår 2021 og falder dermed sammen med samfundets nedlukning i forbindelse med COVID-19-pandemien, der startede i marts 2020 og har været opretholdt i større eller mindre omfang i en stor del af perioden. Dette har haft stor indflydelse på aktiviteten i samfundet (bl.a. hjemmearbejde, nedlukning af nattelivet, hjemsendelse af børn i pasningsinstitutioner og skoler) samt begrænsning af adgang til hjælpemuligheder for voldsudsatte. Disse forhold forventes at have en betydelig indflydelse på voldsudsættelsen i rapporteringsperioden, og derfor er resultaterne for 2021 hele tiden sammenstillet med tallene for den forrige undersøgelse i 2017. En betydelig del af forskellen mellem disse undersøgelser kan sandsynligvis tilskrives effekterne af nedlukningen af samfundet i forbindelse med COVID-19-pandemien, og dette vil blive diskuteret i et særligt afsnit (Afsnit 15.1).

4.3 Definition af vold

Der findes mange forskellige definitioner af vold, som betinger den viden, vi har om området i dag, og den opfattelse, vi i samfundet har af, hvad der er vold (Krug, 2002; Johansen et al., 2016).

I 2014 tiltrådte Danmark Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet, i daglig tale kaldet *Istanbulkonventionen*. Konventionen har et kønsbaseret fokus på vold og definerer vold mod kvinder som "*kønsbetinget vold, som medfører, eller som sandsynligvis medfører, fysisk, seksuel, psykisk eller økonomisk overlast eller lidelse for kvinder, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse, hvad enten dette sker i den offentlige eller private sfære*" (CoE, Istanbul, 11/05/2011).

I WHO er vold ligeledes defineret ud fra handlingernes konsekvenser. Til forskel fra Istanbulkonventionen er det ikke køn, der betinger definitionen, men derimod handlingens intentionelle karakter; *“the intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment, or deprivation”* (Krug et al., 2002: 5).

I Danmark har Socialstyrelsen hovedansvaret for udvikling, rådgivning og implementering af indsatser på voldsområdet, valgt at definere vold i nære relationer som *”en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en anden persons integritet. Eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider samfundets love og normer”* (Stenager and Stevenson, 2013).

Fælles for disse tre definitioner af vold er, at der skal være tale om en handling eller trussel om handling, og at denne skal have konsekvenser – eller sandsynligvis have konsekvenser. I Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen er der spurgt til en række konkrete voldshandlinger. Trusler om vold er inkluderet i et af spørgsmålene om psykisk vold. For kun at inkludere handlinger, der forventes at have konsekvenser, er der i indledningen til spørgsmålene om de konkrete voldshandlinger understreget, at der skal være tale om overgreb eller uønskede handlinger. Der er altså ikke direkte spurgt til konsekvenser, men vi formoder at voldshandlinger, der opleves som overgreb eller er uønskede handlinger på forskellig vis skader, smerter, skræmmer eller krænker personen. Blandt andet for at belyse dette er sammenhængen mellem vold, overgreb og helbred undersøgt i kapitel 14. Formuleringerne af spørgsmålene omkring fysisk vold og seksuelle overgreb har være uændrede i undersøgelserne i 2005, 2010, 2017 og 2021 for at sikre sammenligneligheden over tid.

5 Fysisk vold

I dette kapitel beskrives omfanget af fysisk vold mod kvinder og mænd. Afsnittet belyser fysisk vold både i og uden for en nær relation og indeholder således en beskrivelse af fysisk vold begået af enten en partner, et andet familiemedlem, en ven, en kollega eller en fremmed. Fysisk vold begået af en partner er således en delmængde af den fysiske vold, der beskrives i dette kapitel, og bliver yderligere beskrevet i næste kapitel om fysisk partnervold. Omfanget af fysisk vold belyses ud fra den fysiske volds karakter, omfanget af gentagen fysisk vold og relation til voldsudøveren. Beskrivelserne er opdelt på køn, hvor fysisk vold mod kvinder først beskrives og dernæst beskrives fysisk vold mod mænd.

Fysisk vold er i denne rapport undersøgt ved besvarelser af spørgsmålene 1a-1d vist i boksen nedenfor (boks 1). Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én type fysisk vold.

Den voldsudsattes relation til udøveren er afdækket ved spørgsmålene 2a-2g (boks 2). Derudover er respondenterne anmodet om at angive, om det var en mand eller kvinde, som udøvede den fysiske vold. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren og mere end ét køn, da der kan være tale om flere voldsudøvere.

Boks 1. Spørgsmål vedrørende fysisk vold

1. Er du inden for <u>det seneste år</u> blevet udsat for én eller flere af følgende former for fysiske overgreb?	
a	Skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende
b	Sparket, slået med knyttet hånd eller genstand
c	Kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trappe eller lignende
d	Udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben

Boks 2. Spørgsmål vedrørende relation til udøveren

2. Hvis ja til ét eller flere overgreb, hvem udsatte dig for overgrebet/overgrebene?	
a	Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste
b	Tidligere ægtefælle/samlever/kæreste, mens forholdet bestod
c	Tidligere ægtefælle/samlever/kæreste, efter forholdet var brudt
d	Andet familiemedlem/slægting
e	Ven/bekendt
f	Kollega/person på din arbejdsplads
g	En fremmed

Nedenstående tabeller omhandlende fysisk vold mod kvinder og mænd er baseret på 5.822 kvindelige svarpersoner og 4.495 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene 1a-1d omhandlende fysisk vold. Procentangivelser er vægtet (justeret) i forhold til skævheder i besvarelsesprocenter i forskellige befolkningsgrupper (jf. kapitel 16).

5.1 Omfanget af fysisk vold mod kvinder

Tabel 1 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år, blandt alle kvindelige svarpersoner, der har besvaret spørgsmålet om fysisk vold. Til sammenligning er vist andelen af kvinder udsat for fysisk vold fra den forrige undersøgelse i 2017. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske vold. Nederst i tabellen ses procentandel kvinder, der har været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold uanset karakteren af volden samt det skønnede antal voldsramte kvinder i Danmark. Det ses, at 2,4 % af kvinderne i 2021 har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af fysisk vold inden for det seneste år. Dette svarer til ca. 59.000 kvinder i Danmark. Dette er færre end i 2017, hvor 3,7 % angav at have været udsat for fysisk vold.

Tabel 1. Andel kvinder udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske vold (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Den fysiske volds karakter*	2021	2017
Skub, slag med flad hånd	2,1 %	3,2 %
Spark, slag med knytnæve eller genstand	0,7 %	1,2 %
Kastet ind i væg, møbler eller ned ad trappe	0,5 %	0,9 %
Kvælning eller angreb med våben	0,5 %	0,5 %
Fysisk vold i alt	2,4 %	3,7 %
(95 % sikkerhedsinterval)	(2,0-2,9 %)	(3,3-4,2 %)
Antal voldsramte kvinder i Danmark	59.000	89.000
(95 % sikkerhedsinterval)	(49.000-71.000)	(77.000-101.000)

*Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere former for fysisk vold. I alt var 113 af de adspurgte kvinder udsat for fysisk vold i 2021. Der er derfor en betydelig usikkerhed på de angivne procentandele.

Gentagen fysisk vold mod kvinder

Tabel 2 viser omfanget af kvinder, der har oplevet gentagen fysisk vold, fordelt på antallet af volds-episoder inden for det seneste år. Blandt kvinder udsat for fysisk vold har flertallet oplevet vold mere end én gang inden for det seneste år, og hver femte har oplevet fysisk vold mere end ti gange inden for det seneste år.

Tabel 2. Antal gange den fysiske vold er oplevet blandt kvinder (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Antal gange	2021	2017
1 gang	0,6 %	1,2 %
2-4 gange	0,7 %	1,2 %
5-10 gange	0,3 %	0,8 %
>10 gange	0,5 %	0,4 %
Uoplyst antal gange	0,4 %	0,2 %
Fysisk vold i alt	2,4 %	3,7 %

Relation til udøveren blandt kvinder udsat for fysisk vold

Tabel 3 viser andelen af voldsudsatte kvinder blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på kvindens relation til udøveren. Af tabellen fremgår det, at godt 40 % af voldsudsatte kvinder har været

udsat for fysisk vold fra en nuværende eller tidligere partner. For hver fjerde af de voldudsatte er det fysisk vold fra en person på arbejdet, for eksempel en kollega, kunde eller patient. Nogenlunde samme andel er udsat for fysisk vold fra henholdsvis et familiemedlem, en ven/bekendt eller en fremmed.

Tabel 3. Andel kvinder udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på kvindens relation til voldsudøverens (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Voldsudøverens relation*	2021	2017
Nuværende eller tidligere partner	1,0 %	1,6 %
Andet familiemedlem	0,5 %	0,4 %
Ven/bekendt	0,6 %	0,4 %
Kollega/person på arbejdet	0,6 %	1,0 %
En fremmed	0,6 %	0,7 %
Fysisk vold i alt	2,4 %	3,7 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation. I alt 106 af de 113 kvinder udsat for fysisk vold i 2021 har angivet mindst én relation til udøveren.

Tabel 4 viser andelen af kvinder, der har oplevet fysisk vold fordelt på relationen til udøveren samt udøverens køn. Tabellen viser, at på nær vold fra familiemedlemmer er det oftest en mand, som udøver den fysiske vold. Den mest udbredte voldsudøver er en mandlig partner. Bemærk, at summen af mænd og kvinder er mere end 100 %, da man kan være udsat for vold fra flere personer.

Tabel 4. Fordeling af kvindens relation til voldsudøverens samt udøverens køn (procent), blandt kvinder udsat for fysisk vold. 2021.

Voldsudøverens relation*	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	-	43 %
Andet familiemedlem	12 %	13 %
Ven/bekendt	-	20 %
Kollega/person på arbejdet	11 %	23 %
En fremmed	-	25 %
Samlet uanset relationen	30 %	88 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive flere relationer og køn. Tabellen er baseret på de 113 kvinder, der er udsat for fysisk vold i 2021. "-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Fysisk vold mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod kvinder. I Tabel 5 er procentandel kvinder, der har angivet at være udsat for fysisk vold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser; se kapitel 16 for forklaring. Det ses, at forekomsten af fysisk vold mod kvinder er højest blandt unge kvinder mellem 16 og 24 år, og at forekomsten derefter falder med alderen. Enlige kvinder (dvs. ugifte og ikke-samboende) er dobbelt så ofte udsat for fysisk vold som gifte /samlevende kvinder. Hvad angår seksuel orientering, ses det, at en større andel blandt homo- og biseksuelle kvinder har været udsat for fysisk vold end blandt heteroseksuelle kvinder. Homoseksuelle og biseksuelle kvinder er slået sammen i denne og flere af de følgende tabeller, da antallet af voldsudsatte er så lille, at usikkerheden er for stor for grupperne hver for sig.

Table 5. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod kvinder. 2021. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	6,8	8,4	1,0	564
25-34 år	3,2	6,1	0,5 (0,3-0,8)	610
35-50 år	3,0	4,5	0,4 (0,3-0,7)	1.189
≥51 år	0,9	1,4	0,1 (0,1-0,2)	3.459
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	1,6	3,4	1,0	3.813
Enlig	3,6	4,3	1,9 (1,3-2,9)	2.009
Etnisk baggrund				
Dansk	2,2	3,4	1,0	5.392
Andet	3,9	5,9	1,6 (1,0-2,4)	430
Region				
Hovedstaden	3,3	4,4	1,0	1.775
Sjælland	2,8	4,1	1,0 (0,6-1,7)	829
Syddanmark	2,7	2,5	0,9 (0,6-1,5)	1.336
Midtjylland	1,2	3,9	0,4 (0,2-0,7)	1.345
Nordjylland ²	-	3,3	-	537
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	2,1	3,7	1,0	5.260
Homo-/biseksuel ³	7,1	8,0	2,9 (1,8-4,8)	318
Uddannelse				
Kort uddannelse	1,7	3,1	1,2 (0,5-2,6)	2.876
Længere uddannelse	2,0	3,8	1,0	2.420
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	2,0	4,6	1,0	2.738
Ikke erhvervsaktiv ⁴	1,9	1,6	1,2 (0,7-1,8)	2.577

¹OR er justeret for alder.

²For få personer til analyse.

³Grupperne er slået sammen på grund af få personer.

⁴Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

5.2 Omfanget af fysisk vold mod mænd

Tabel 6 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske vold. Nederst vises procentandel samt antallet af mænd, der har været udsat for én eller flere former for fysisk vold. Det ses, at 2,2 % af mænd har angivet at have været udsat for fysisk vold inden for det seneste år. Dette svarer til ca. 51.000 mænd i Danmark. Andelen er lavere end i 2017 (4,0 %). Der er ikke tegn på ændring i grovheden af volden.

Tabel 6. Andel mænd udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske vold (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Den fysiske volds karakter*	2021	2017
Skub, slag med flad hånd	1,7 %	3,1 %
Spark, slag med knytnæve eller genstand	0,9 %	1,7 %
Kastet ind i væg, møbler eller ned ad trappe	0,3 %	0,5 %
Kvælning eller angreb med våben	0,4 %	0,6 %
Fysisk vold i alt	2,2 %	4,0 %
(95 % sikkerhedsinterval)	(1,7-2,8 %)	(3,5-4,6 %)
Antal mænd i Danmark	51.000	94.000
(95 % sikkerhedsinterval)	(39.000- 66.000)	(80.000-108.000)

*Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af fysisk vold. I alt 63 af de adspurgte mænd har været udsat for fysisk vold i 2021. Der er derfor en betydelig usikkerhed på de angivne procentandele.

Gentagen fysisk vold mod mænd

Tabel 7 viser omfanget af mænd, der har oplevet gentagen fysisk vold, fordelt på antallet af volds-episoder. Det fremgår, at flertallet af mænd udsat for fysisk vold har oplevet volden mere end én gang inden for det seneste år.

Tabel 7. Antal gange den fysisk vold er oplevet blandt mænd (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Antal gange	2021	2017
1 gang	0,7 %	1,3 %
2-4 gange	0,6 %	1,6 %
5-10 gange	0,4 %	0,7 %
>10 gange	0,3 %	0,3 %
Uoplyst antal gange	0,2 %	-
Fysisk vold i alt	2,2 %	4,0 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Voldsudsatte mænds relation til voldsudøver

Tabel 8 viser andelen af voldsudsatte mænd blandt alle mandlige svarpersoner, fordelt på mandens relation til udøver. Af tabellen fremgår det, at det oftest er en fremmed, der udøver den fysiske vold. Næsten lige så mange var i 2021 udsat for vold fra en nuværende eller tidligere partner, og lidt færre var udsat for vold fra en ven eller en bekendt. Andelen af vold fra fremmede og arbejdsrelateret vold er halveret i 2021 sammenlignet med 2017.

Table 8. Andel mænd udsat for fysisk vold inden for det seneste år, fordelt på mandens relation til voldsudøver (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Voldsudøvers relation	2021	2017
Nuværende eller tidligere partner	0,8 %	0,8 %
Andet familiemedlem	0,4 %	0,3 %
Ven/bekendt	0,7 %	0,7 %
Kollega/person på arbejdet	0,4 %	0,8 %
Fremmed	0,9 %	2,0 %
Fysisk vold i alt	2,2 %	4,0 %

Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation. I alt 59 af de 63 mænd udsat for fysisk vold i 2021 har angivet mindst én relation til udøveren.

Table 9 viser andelen af mænd, der har oplevet fysisk vold, fordelt på relation til udøveren samt udøvers køn. Her ses det, at mænd hyppigst er udsat for fysisk vold fra en fremmed mand. Partnervold er derimod oftest udøvet af en kvinde. Bemærk, at summen af kvinder og mænd er mere end 100 %, da man kan være udsat for vold fra flere personer.

Table 9. Fordeling af mandens relation til voldsudøver samt udøvers køn blandt de mænd, der er udsat for fysisk vold (procent). 2021.

Voldsudøvers relation*	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	37 %	-
Andet familiemedlem	-	17 %
Ven/bekendt	-	27 %
Kollega/person på arbejdet	-	-
Fremmed	-	42 %
Samlet uanset relationen	47 %	69 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive flere relationer og køn. Tabellen er baseret på de 63 mænd, der var udsat for fysisk vold i 2021. "-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Fysisk vold mod mænd og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod mænd. I Table 10 er andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for fysisk vold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Af tabellen fremgår det, at der er signifikant forskel mellem aldersgrupperne, med højest forekomst af fysisk vold mod yngre mænd mellem 16 og 34 år og derefter en faldende forekomst med alderen. Der ses en højere forekomst af fysisk vold mod mænd med anden vestlig eller ikke-vestlig baggrund end blandt mænd med dansk baggrund. Der er en højere forekomst af fysisk vold mod homo-/biseksuelle mænd sammenlignet med heteroseksuelle mænd. Mænd uden beskæftigelse er oftere udsat for fysisk vold end beskæftigede mænd.

Table 10. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og fysisk vold mod mænd i 2021. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	5,0	11,4	1,0	370
25-34 år	6,0	8,1	1,2 (0,8-2,0)	335
35-50 år	2,2	3,9	0,4 (0,2-0,8)	835
≥51 år	0,4	0,9	0,1 (0,0-0,2)	2.955
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	1,6	2,5	1,0	3.307
Enlig	3,3	7,3	1,3 (0,9-2,1)	1.188
Etnisk baggrund				
Dansk	1,9	3,9	1,0	4.215
Andet	4,6	5,1	1,9 (1,2-3,1)	280
Region				
Hovedstaden	2,3	4,8	1,0	1.297
Sjælland	2,2	2,2	1,2 (0,6-2,2)	680
Syddanmark	2,5	4,2	1,2 (0,7-2,1)	1.003
Midtjylland	1,9	3,9	0,9 (0,5-1,5)	1.043
Nordjylland	1,8	4,1	0,9 (0,4-1,8)	472
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	2,0	4,1	1,0	4.186
Homo-/biseksuel ²	6,3	4,9	2,8 (1,6-5,1)	198
Uddannelse				
Kort uddannelse	1,6	3,1	1,3 (0,8-2,1)	2.630
Længere uddannelse	2,0	3,6	1,0	1.511
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	2,1	3,7	1,0	2.106
Ikke erhvervsaktiv ³	1,5	2,1	2,4 (1,4-4,1)	2.087

¹OR er justeret for alder.

²Grupperne er slået sammen på grund af få personer.

³Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

6 Fysisk partnervold

Dette kapitel omhandler fysisk partnervold. I undersøgelsen er dette defineret ved, at man har angivet at have været udsat for fysisk vold fra en nuværende eller tidligere partner (ægtefælle, samlever eller kæreste), mens forholdet bestod, eller efter at det var afsluttet. Fysisk partnervold er således en delmængde af den samlede fysiske vold, der blev beskrevet i ovenstående afsnit. Beskrivelserne er opdelt på køn, således at fysisk partnervold mod kvinder beskrives først og dernæst fysisk partnervold mod mænd.

6.1 Omfanget af fysisk partnervold mod kvinder

Tablet 11 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for fysisk vold begået af en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år, samt det skønnede antal i Danmark. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske partnervold. Det ses, at 1,0 % af kvinderne har angivet at have været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år, svarende til ca. 24.000 kvinder i Danmark. Dette er lavere end i 2017 (1,6 % svarende til 38.000 kvinder). Der er ingen statistisk sikker ændring i grovheden af den fysiske partnervold mod kvinder fra 2017 til 2021.

Tablet 11. Andel kvinder udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år (procent), fordelt på karakteren af partnervolden. 2021 og til sammenligning 2017.

Partnervoldens karakter	2021	2017
Skub/slag med flad hånd	0,9 %	1,4 %
Spark/slag med knytnæve eller genstand	0,2 %	0,5 %
Kastet ind i væg, møbler eller trappe	0,4 %	0,7 %
Kvælning eller angreb med våben	0,2 %	0,3 %
Fysisk partnervold, samlet	1,0 %	1,6 %
(95 % sikkerhedsinterval)	(0,7-1,3) %	(1,3-2,0) %
Antal kvinder i Danmark	24.000	38.000
(95 % sikkerhedsinterval)	(17.000-32.000)	(30.000-47.000)

Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere former for fysisk vold. I alt var 44 af de adspurgte kvinder udsat for fysisk partnervold i 2021. Der er derfor en betydelig usikkerhed forbundet med de angivne procentandele.

Gentagen fysisk partnervold mod kvinder

Tablet 12 viser omfanget af kvinder, som har oplevet fysisk partnervold, fordelt på antallet af voldsepisoder. Af tabellen fremgår det, at de fleste kvinder, der har været udsat for fysisk partnervold, har været udsat for det mere end én gang inden for det seneste år. Næsten hver tredje partnervoldsudsatte kvinde har oplevet fysisk partnervold mere end ti gange inden for det seneste år.

Tabel 12. Antal gange, partnervolden er oplevet blandt kvinder (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Antal gange	2021	2017
1 gang	0,2 %	0,5 %
2-4 gange	0,3 %	0,5 %
5-10 gange	-	0,4 %
>10 gange	0,3 %	0,2 %
Uoplyst antal gange	-	-
Fysisk partnervold, samlet	1,0 %	1,6 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Fordelingen af nuværende og tidligere partnere

Tabel 13 viser andelen af partnervoldsudsatte kvinder blandt alle kvindelige svarpersoner, fordelt på nuværende og tidligere partnere. Af tabellen fremgår det, at de fleste voldsramte kvinder er sammen med udøveren, når volden udøves. En mindre andel af kvinderne udsættes for fysisk vold efter at have brudt med partneren.

Blandt kvinder udsat for fysisk partnervold angiver 97 % at være udsat fra en mand, og 8 % angiver at have været udsat fra en kvinde. Summen af mænd og kvinder er mere end 100 %, da man kan være udsat for vold fra flere partnere.

Tabel 13. Andel kvinder udsat for fysisk partnervold (procent), fordelt på nuværende og tidligere partnere. 2021 og til sammenligning 2017.

Voldsudøverens relation	2021	2017
Nuværende partner	0,6 %	1,1 %
Tidligere partner, mens forhold bestod	0,4 %	0,6 %
Tidligere partner, efter forhold var brudt	0,3 %	0,3 %
Alle partnere (nuværende og tidligere)	1,0 %	1,6 %

Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren.

Fysisk partnervold mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I nedenstående afsnit beskrives sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og fysisk partnervold mod kvinder. I Tabel 14 er andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for fysisk partnervold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Det fremgår, at forekomsten af fysisk partnervold mod kvinder er højest for gruppen af kvinder mellem 16 år og 50 år, hvorefter den falder for kvinder over 50 år. Der er ikke fundet forskel i forekomsten af fysisk partnervold, når man sammenligner gifte/samlevende med enlige kvinder. Hvad angår seksuel orientering, ses det, at homo- og biseksuelle kvinder langt oftere er udsat for fysisk partnervold end heteroseksuelle kvinder. Kvinder uden beskæftigelse er oftere udsat for partnervold end kvinder i beskæftigelse.

Tabel 14. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og fysisk partnervold mod kvinder. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	2,0	3,2	1,0	564
25-34 år	1,9	2,9	0,9 (0,4-2,0)	610
35-50 år	1,0	2,4	0,5 (0,2-1,1)	1.189
≥51 år	0,5	0,3	0,2 (0,1-0,5)	3.459
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	0,9	1,6	1,0	3.813
Enlig	1,1	1,5	1,1 (0,6-2,1)	2.009
Etnisk baggrund				
Dansk	0,9	1,4	1,0	5.392
Andet	1,6	2,7	1,5 (0,8-3,0)	430
Region				
Hovedstaden	1,8	2,1	1,0	1.775
Sjælland	1,0	1,3	0,7 (0,3-1,5)	829
Syddanmark	0,8	1,0	0,5 (0,2-1,0)	1.336
Midtjylland ²	0,4	1,7	-	1.345
Nordjylland ²	0,0	1,6	-	537
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	0,9	1,5	1,0	5.260
Homo-/biseksuel ³	3,6	3,8	4,0 (2,0-8,0)	318
Uddannelse				
Kort uddannelse	0,8	1,5	1,1 (0,6-2,1)	2.876
Længere uddannelse	1,0	1,5	1,0	2.420
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	0,7	1,8	1,0	2.738
Ikke erhvervsaktiv ⁴	1,2	1,2	3,7 (1,9-7,4)	2.577

¹OR er justeret for alder.

²For få personer til analyse.

³Grupperne er slået sammen på grund af få personer.

⁴Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

6.2 Omfanget af fysisk partnervold mod mænd

Tabel 15 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for fysisk vold udøvet af en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år, samt det skønnede antal i Danmark. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den fysiske partnervold. Af tabellen ses det, at 0,8 % mænd har angivet at have været udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år. Der er ingen statistisk sikker ændring i grovheden af den fysiske partnervold mod mænd fra 2017 til 2021.

Tabel 15. Andel mænd udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den fysiske partnervold (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Partnervoldens karakter*	2021	2017
Skub/slag med flad hånd	0,7 %	0,7 %
Spark/slag med knytnæve eller genstand	0,3 %	0,5 %
Kastet ind i væg, møbler eller trappe	-	-
Kvælning eller angreb med våben	-	-
Fysisk partnervold i alt (95 % sikkerhedsinterval)	0,8 % (0,5-1,2 %)	0,8 % (0,6-1,1 %)
Antal mænd i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	20.000 (13.000-29.000)	19.000 (14.000-26.000)

*Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af fysisk partnervold. I alt 26 af de adspurgte mænd er udsat for fysisk partnervold i 2021. Der er derfor en betydelig usikkerhed forbundet med de angivne procentandele. "-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Gentagen fysisk partnervold mod mænd

Flertallet af mænd (75 %), der oplever fysisk partnervold, oplever det gentagne gange. Antallet af voldsudsatte mænd er dog så lavt, at fordelingen på antal gange ikke præsenteres i en tabel. Der er ingen statistisk sikker ændring i hyppigheden af fysisk partnervold mod mænd fra 2017 til 2021.

Fordelingen af nuværende eller tidligere partner

Tabel 16 viser andelen af partnervoldsudsatte mænd, fordelt på nuværende og tidligere partnere. Af tabellen fremgår det, at langt de fleste mænd er udsat for fysisk partnervold, mens de stadig er i et parforhold med udøveren.

Blandt mænd udsat for fysisk partnervold angiver 91 % at have været udsat for vold fra en kvinde, og 21 % angiver at have været udsat for vold fra en mand. Summen af kvinder og mænd er mere end 100 %, da man kan være udsat for vold fra flere partnere.

Tabel 16. Andel mænd udsat for fysisk partnervold, fordelt på nuværende og tidligere partnere (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Voldsudøverens relation*	2021	2017
Nuværende partner	0,7 %	0,6 %
Tidligere partner, mens forhold bestod	0,3 %	0,3 %
Tidligere partner, efter forhold var brudt	-	0,3 %
Alle partnere (nuværende og tidligere)	0,8 %	0,8 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren. "-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Fysisk partnervold mod mænd og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit beskrives sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og udsættelse for fysisk partnervold mod mænd. Forekomsten falder med alderen. Særligt mænd med ikke-dansk baggrund er udsat. På grund af det lave antal udsatte er der en stor usikkerhed forbundet med disse resultater.

Tablet 17. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og fysisk partnervold mod mænd. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	1,7	1,6	1,0	370
25-34 år	2,4	1,8	1,5 (0,7-3,2)	335
35-50 år	0,9	1,0	0,6 (0,2-1,4)	835
≥51 år ³	0,2	0,2	-	2.955
Samlevsstatus				
Gift/samlevende	0,8	0,7	1,0	3.307
Enlig	0,9	1,1	0,6 (0,3-1,3)	1.188
Etnisk baggrund				
Dansk	0,7	0,8	1,0	4.215
Andet	2,0	1,1	2,1 (1,0-4,3)	280
Region				
Hovedstaden	1,0	1,1	1,0	1.297
Sjælland ²	0,3	0,5	-	680
Syddanmark	1,3	0,9	1,4 (0,7-3,0)	1.003
Midtjylland	0,8	0,6	0,9 (0,4-1,9)	1.043
Nordjylland ²	0,2	0,6	-	472
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	0,9	0,8	1,0	4.186
Homo-/biseksuel ³	0,6	1,8	-	198
Uddannelse				
Kort uddannelse	0,6	0,7	1,1 (0,5-2,4)	2.630
Længere uddannelse	0,8	0,9	1,0	1.511
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	0,9	0,9	1,0	2.106
Ikke erhvervsaktiv ⁴	0,5	0,5	1,8 (0,8-4,2)	2.087

¹OR er justeret for alder.

²For få personer til analyse.

³For få personer til analyse, selv når grupperne er slået sammen.

⁴Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

7 Psykisk vold

I dette kapitel beskrives omfanget af psykisk vold mod kvinder og mænd. Afsnittet belyser psykisk vold både i og uden for en nær relation og indeholder således en beskrivelse af psykisk vold begået af enten en partner, et andet familiemedlem, en ven, en kollega eller en fremmed. Psykisk vold begået af en partner er således en delmængde af den psykiske vold, der beskrives i dette afsnit, og bliver yderligere beskrevet i næste afsnit om psykisk partnervold. Afsnittene belyser omfanget af psykisk vold ud fra den psykiske volds karakter, omfanget af gentagen psykisk vold og relation til voldsudøveren.

Spørgsmålene vedrørende psykisk vold er udviklet i samarbejde med *Lev Uden Vold* og har til formål at belyse psykisk vold ud fra den socialfaglige definition af psykisk vold i nære relationer (*Lev Uden Vold*, 2018):

"Psykisk vold i nære relationer er gentagne handlinger, som nedgør, ydmyger, krænker, manipulerer, truer eller isolerer. Handlingerne kan ske i affekt eller være planlagte og have til formål at kontrollere eller begrænse den voldsudsattes livsudfoldelse."

Definitionen er udfoldet i nedenstående fem spørgsmål som vist i boks 3, som dækker følgende former for psykisk vold:

- Nedgørende, ydmygende og krænkende behandling
- Trusler
- Følelsesmæssig manipulation
- Isolation
- Forskellige kontrolstrategier

De enkelte underspørgsmål er afprøvet på en række kvindelige og mandlige personer, der har eller ikke har oplevet psykisk vold, og tilpasset efter deres tilbagemeldinger og i dialog med andre forskere samt *Lev Uden Vold*. Det skal dog understreges, at psykisk vold ofte er så diffust, at det er svært at formulere spørgsmål, der rammer de voldsudsattes oplevelser præcist. Med de fem spørgsmål er det dog vores formodning, at personer, der oplever psykisk vold, vil svare bekræftende på mindst et af spørgsmålene.

En særlig udfordring er, at psykisk vold ikke er den enkelte handling, men mønsteret i handlingerne over tid. Der er derfor spurgt til, om handlingerne er forekommet gentagne gange det seneste år, og de, der kun angiver en enkelt gang, er defineret som ikke udsat for psykisk vold.

Desuden er der flere alvorlighedsgrader af psykisk vold fra de usunde relationer over den socialfaglige definition af psykiske vold til den psykiske vold defineret i straffeloven. Det er denne undersøgelses formål af afdække omfanget svarende til den socialfaglige definition, men det skal understreges, at grænserne mellem de forskellige alvorlighedsgrader er flydende, og de rapporterede antal udsatte skal derfor vurderes med stor forsigtighed.

Psykisk vold er i denne rapport undersøgt ved besvarelser af spørgsmålene vist i boks 3 nedenfor. Der skal desuden for hver form for psykisk vold angives antallet af gange, den er forekommet inden for det seneste år.

Den voldsudsattes relation til udøveren er afdækket ved de samme spørgsmål som for den fysiske vold, spørgsmålene 2a-2g i boks 2. Derudover er respondenterne anmodet om at angive, om det var en mand eller kvinde, som udøvede den psykiske vold. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren og mere end ét køn, da der kan være tale om flere voldsudøvere.

Boks 3. Spørgsmål vedrørende psykisk vold.

3. Er du inden for <u>det seneste år</u> blevet udsat for én eller flere former for nedenstående uønskede handlinger:	
a	Har en person gentagne gange talt nedværdigende til dig, ydmyget dig, latterliggjort dig, kritiseret dig urimeligt eller kaldt dig øgenavne?
b	Har en person gentagne gange truet dig eller en af dine nærmeste med vold eller andet?
c	Har en person gentagne gange fået dig til at blive usikker på din egen opfattelse af, hvad der er virkeligt, forsøgt at overbevise dig om, at du ikke er rigtig klog eller sagt, at hans/hendes problemer er din skyld?
d	Har en person gentagne gange forhindret dig i at være sammen med dine børn, familie eller venner, i at gå på arbejde eller uddannelse eller i at færdes, som du har lyst?
e	Har en person gentagne gange kontrolleret eller overvåget, hvor du er, hvem du er sammen med, eller hvem du skriver med?

Svarene på disse fem spørgsmål er i de følgende tabeller refereret som "Nedværdiget", "Truet", "Manipuleret", "Isoleret" og "Kontrolleret".

Nedenstående tabeller omhandlende psykisk vold mod kvinder og mænd er baseret på 5.758 kvindelige svarpersoner og 4.455 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene 3a-3e (boks 3) omhandlende psykisk vold.

7.1 Omfanget af psykisk vold mod kvinder og mænd

Tabel 18 viser andelen af kvinder og mænd, der har angivet at have været udsat for psykisk vold inden for det seneste år. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den psykiske vold. Næderst i tabellen ses den procentandel, der har været udsat for psykisk vold uanset formen, samt det skønnede antal i Danmark. Det ses, at 11,2 % af kvinder og 9,4 % af mænd har angivet at have været udsat for psykisk vold inden for det seneste år. Dette svarer til ca. 242.000 kvinder og ca. 194.000 mænd.

Tabel 18. Andel kvinder og mænd udsat for psykisk vold inden for det seneste år, fordelt på karakteren af den psykiske vold (procent). 2021.

Den psykiske volds karakter*	Kvinder	Mænd
Nedværdiget	7,4 %	6,7 %
Truet	1,4 %	1,2 %
Manipuleret	7,4 %	4,3 %
Isoleret	1,4 %	1,5 %
Kontrolleret	2,4 %	2,0 %
Psykisk vold i alt (95 % sikkerhedsinterval)	11,2 % (10,3-12,1 %)	9,4 % (8,5-10,4 %)
Antal i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	242.000 (223.000- 262.000)	194.000 (175.000-215.000)

*Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af psykisk vold. I alt 564 af de adspurgte kvinder og 338 af de adspurgte mænd var udsat for psykisk vold i 2021.

Tabel 19 viser omfanget af kvinder og mænd, der har oplevet psykisk vold, fordelt på antallet af handlinger inden for det seneste år. Det fremgår, at mere end hver tredje af de voldsudsatte kvinder og mænd har oplevet mere end ti voldshandlinger indenfor det seneste år. Når det fremgår, at ingen har været udsat for psykisk vold en enkelt gang, skyldes det, at kun gentagne voldshandlinger klassificeres som psykisk vold.

Tabel 19. Antal gange den psykisk vold er oplevet af kvinder og mænd (procent). 2021.

Antal gange	Kvinder	Mænd
2-4 gange	2,5 %	1,9 %
5-10 gange	2,9 %	2,6 %
>10 gange	4,0 %	3,8 %
Uoplyst antal gange	1,8 %	1,1 %
Psykisk vold i alt	11,2 %	9,4 %

Relation til udøveren blandt kvinder og mænd udsat for psykisk vold

Tabel 20 viser andelen af kvinder og mænd udsat for psykisk vold, fordelt på relationen til udøveren. Af tabellen fremgår det, at for næsten halvdelen af kvinderne udsat for psykisk vold er udøveren en nuværende eller tidligere partner. For mændene udsat for psykisk vold er andelen, hvor udøveren er en nuværende eller tidligere partner godt en tredjedel. For mænd er det næsten lige så hyppigt en person på arbejdet, for eksempel en kollega, kunde eller en patient.

Tabel 20. Andel kvinder og mænd udsat for psykisk vold inden for det seneste år, fordelt på relation til voldsudøveren (procent). 2021.

Voldsudøverens relation*	Kvinder	Mænd
Nuværende partner	3,2 %	2,5 %
Tidligere partner	1,9 %	1,0 %
Tidligere partner efter brud	1,5 %	1,0 %
Nuværende/tidligere partner i alt	5,2 %	3,7 %
Andet familiemedlem	2,7 %	1,5 %
Ven/bekendt	2,4 %	2,0 %
Kollega/person på arbejdet	2,3 %	2,9 %
Fremmed	1,0 %	1,6 %
Psykisk vold i alt	11,2 %	9,4 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren. Af de 564 kvinder har 526 angivet mindst én relation, og af de 338 mænd har 314 angivet mindst én relation.

Tabel 21 viser kvinderne, der har oplevet psykisk vold, fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Tabellen viser, at det oftest er en mand, som udøver den psykiske vold. Den mest udbredte voldsudøver er en mandlig partner. I familierelationer og i arbejdsmæssig sammenhæng er der lige mange kvindelige og mandlige udøvere. Summen af kvinder og mænd er mere end 100 %, da man kan være udsat for psykisk vold fra flere personer.

Table 21. Fordeling af kvindens relation til voldsudøverer samt udøverens køn blandt de kvinder, der er udsat for psykisk vold (procent). 2021.

Voldsudøverens relation* for kvinder	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	2 %	45 %
Andet familiemedlem	14 %	13 %
Ven/bekendt	9 %	16 %
Kollega/person på arbejdet	12 %	11 %
Fremmed	4 %	7 %
Samlet uanset relationen	33 %	77 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn. Tabellen er baseret på svarene fra de 564 kvinder, der var udsat for psykisk vold.

Table 22 viser mændene, der har oplevet psykisk vold, fordelt på relation til udøverer samt udøverens køn. Tabellen viser, at det lidt oftere er en mand end en kvinde, som udøver den psykiske vold mod mænd. Den mest udbredte voldsudøver er en kvindelig partner. I familierelationer er der lige mange kvindelige og mandlige udøvere, mens det i arbejdsmæssig sammenhæng oftest er en mand, der er udøverer.

Table 22. Fordeling af mandens relation til voldsudøverer samt udøverens køn blandt de mænd, der er udsat for psykisk vold (procent). 2021.

Voldsudøverens relation* for mænd	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	37 %	3 %
Andet familiemedlem	9 %	10 %
Ven/bekendt	8 %	17 %
Kollega/person på arbejdet	6 %	28 %
En fremmed	5 %	16 %
Samlet uanset relationen	51 %	57 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation og mere end ét køn. Tabellen er baseret på svarene fra de 338 mænd, der var udsat for psykisk vold.

Psykisk vold mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhængen mellem sociodemografiske faktorer og psykisk vold mod kvinder. I Tabel 23 er procentandel kvinder, der har angivet at være udsat for psykisk vold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Det ses, at forekomsten af psykisk vold mod kvinder er højest blandt unge kvinder mellem 16 år og 24 år, og at forekomsten derefter falder med alderen. Der ses en højere forekomst blandt enlige kvinder i forhold til gifte/samlevende kvinder. Der er en større forekomst blandt biseksuelle kvinder end blandt heteroseksuelle kvinder.

Tabel 23. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk vold mod kvinder. 2021.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper			
16-24 år	25,6	1,0	563
25-34 år	12,7	0,4 (0,3-0,6)	610
35-50 år	13,4	0,5 (0,4-0,6)	1.186
≥51 år	6,3	0,2 (0,2-0,3)	3.399
Samlivsstatus			
Gift/samlevende	8,6	1,0	3.778
Enlig	15,0	1,6 (1,3-2,0)	1.980
Etnisk baggrund			
Dansk	10,9	1,0	5.331
Andet	12,8	1,1 (0,8-1,3)	427
Region			
Hovedstaden	12,3	1,0	1.762
Sjælland	11,0	1,0 (0,7-1,3)	818
Syddanmark	11,9	1,1 (0,8-1,4)	1.319
Midtjylland	9,8	0,8 (0,6-1,0)	1.332
Nordjylland	9,1	0,8 (0,5-1,1)	527
Seksuel orientering			
Heteroseksuel	10,9	1,0	5.218
Homoseksuel	11,1	1,0 (0,6-1,6)	186
Biseksuel	34,6	2,9 (2,0-4,2)	129
Uddannelse			
Kort uddannelse	9,5	1,2 (0,9-1,4)	2.834
Længere uddannelse	9,8	1,0	2.412
Erhvervsstatus			
Beskæftigede	11,8	1,0	2.736
Ikke erhvervsaktiv ²	7,7	1,0 (0,7-1,2)	2.516

¹OR er justeret for alder.

²Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

Psykisk vold mod mænd og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk vold mod mænd. I tabel 24 er andelen af mænd, der har angivet at være udsat for psykisk vold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Det ses, at forekomsten af psykisk vold mod mænd er højest blandt unge mænd mellem 16 år og 24 år, og at forekomsten derefter falder med alderen. Der ses en højere forekomst blandt enlige mænd i forhold til gifte/samlevende mænd. Mænd med udenlandsk baggrund er oftere udsat for psykisk vold end mænd med dansk baggrund. Der er en større andel blandt biseksuelle mænd, der er udsat for psykisk vold, end blandt heteroseksuelle mænd. Mænd med kort uddannelse er oftere udsat for psykisk vold sammenlignet med mænd med længere uddannelse. Ikke-erhvervsaktive mænd er oftere udsat for psykisk vold sammenlignet med mænd i beskæftigelse.

Tabel 24. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk vold mod mænd. 2021.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper			
16-24 år	17,4	1,0	369
25-34 år	13,8	0,8 (0,6-1,0)	334
35-50 år	10,6	0,6 (0,4-0,8)	832
≥51 år	5,9	0,3 (0,2-0,4)	2.920
Samlivsstatus			
Gift/samlevende	7,1	1,0	3.283
Enlig	14,1	1,8 (1,4-2,2)	1.172
Etnisk baggrund			
Dansk	8,7	1,0	4.176
Andet	14,6	1,6 (1,2-2,1)	279
Region			
Hovedstaden	9,9	1,0	1.283
Sjælland	8,7	0,9 (0,7-1,3)	676
Syddanmark	10,5	1,1 (0,9-1,5)	995
Midtjylland	7,4	0,7 (0,6-1,0)	1.037
Nordjylland	11,2	1,2 (0,9-1,7)	464
Seksuel orientering			
Heteroseksuel	9,3	1,0	4.146
Homoseksuel	11,4	1,4 (0,8-2,3)	132
Biseksuel	23,4	2,5 (1,5-4,2)	65
Uddannelse			
Kort uddannelse	9,3	1,5 (1,2-1,9)	2.601
Længere uddannelse	7,5	1,0	1.505
Erhvervsstatus			
Beskæftigede	9,5	1,0	2.101
Ikke erhvervsaktiv ²	7,7	1,4 (1,0-1,8)	2.051

¹OR er justeret for alder.

²Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

8 Psykisk partnervold

I dette kapitel beskrives omfanget af psykisk partnervold mod kvinder og mænd, det vil sige udøvet af en nuværende eller tidligere partner. Afsnittene belyser omfanget af psykisk vold ud fra den psykiske volds karakter, omfanget af den psykiske vold, og om udøveren er en nuværende eller tidligere partner.

Nedenstående tabeller omhandlende psykisk vold mod kvinder og mænd er baseret på 5.758 kvindelige svarpersoner og 4.455 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene omhandlende psykisk vold.

8.1 Omfanget af psykisk partnervold mod kvinder og mænd

Tabel 25 viser andelen af kvinder og mænd, der har angivet at have været udsat for psykisk partnervold inden for det seneste år. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af den psykiske vold. Nederst i tabellen ses procentandel samt antal i Danmark, der har været udsat for psykisk partnervold i alt. Det ses, at 5,2 % af kvinder og 3,7 % af mænd har angivet at have været udsat for psykisk partnervold inden for det seneste år. Dette svarer til ca. 112.000 kvinder og ca. 76.000 mænd.

Tabel 25. Andel kvinder og mænd udsat for psykisk partnervold inden for det seneste år (procent), fordelt på karakteren af den psykiske partnervold. 2021.

Den psykiske volds karakter*	Kvinder	Mænd
Nedværdiget mv.	3,3 %	2,3 %
Truet	0,7 %	0,4 %
Manipuleret	4,1 %	2,3 %
Isoleret	0,9 %	1,2 %
Kontrolleret	1,6 %	1,4 %
Psykisk partnervold i alt (95 % sikkerhedsinterval)	5,2 % (4,6-5,8 %)	3,7 % (3,1-4,3 %)
Antal i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	112.000 (99.000-126.000)	76.000 (64.000-89.000)

*Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige former for psykisk vold. I alt var 270 kvinder og 140 mænd udsat for psykisk partnervold.

Tabel 26 viser omfanget af kvinder og mænd, der har oplevet psykisk partnervold, fordelt på antallet af voldsepisoder. Det fremgår, at blandt kvinder og mænd udsat for psykisk partnervold har omkring halvdelen oplevet volden mere end ti gange inden for det seneste år. Færre mænd end kvinder har oplevet volden 2-4 gange inden for det seneste år. Personer, der har oplevet psykisk vold en gang, er klassificeret som ikke udsatte.

Tabel 26. Antal gange, den psykisk partnervold er oplevet, blandt kvinder og mænd (procent). 2021.

Antal gange	Kvinder	Mænd
2-4 gange	0,9 %	0,3 %
5-10 gange	1,2 %	0,9 %
>10 gange	2,2 %	2,0 %
Uoplyst antal gange	0,8 %	0,4 %
Psykisk partnervold i alt	5,2 %	3,7 %

Voldsudsatte kvinder og mænds relation til udøveren

Tabel 27 viser andelen af kvinder og mænd udsat for psykisk partnervold, fordelt på deres relation til udøveren. Af tabellen fremgår det, at for flertallet af kvinder og mænd udsat for psykisk partnervold har udøveren været den nuværende partner.

Tabel 27. Andel kvinder og mænd udsat for psykisk partnervold, fordelt på nuværende og tidligere partnere (procent). 2021.

Voldsudøverens relation*	Kvinder	Mænd
Nuværende partner	3,2 %	2,5 %
Tidligere partner, mens forhold bestod	1,9 %	1,0 %
Tidligere partner, efter forhold var brudt	1,5 %	1,0 %
Alle partnere (nuværende og tidligere)	5,2 %	3,7 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive flere relationer.

Blandt kvinder udsat for psykisk partnervold angiver 5 % en kvindelig udøver og 97 % en mandlig udøver. For mænd udsat for psykisk partnervold angiver 94 % en kvindelig udøver og 7 % en mandlig udøver.

Psykisk partnervold mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk partnervold mod kvinder. I tabel 28 er andelen af kvinder, der har angivet at være udsat for psykisk partnervold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Det ses, at forekomsten af psykisk partnervold mod kvinder er konstant op til 50 år, hvorefter forekomsten falder med alderen. Der ses en højere forekomst blandt enlige kvinder i forhold til gifte/samlevende kvinder samt blandt biseksuelle kvinder i forhold til heteroseksuelle kvinder.

Tabel 28. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk partnervold mod kvinder. 2021.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper			
16-24 år	6,9	1,0	563
25-34 år	6,2	0,9 (0,6-1,4)	610
35-50 år	8,2	1,2 (0,8-1,8)	1.186
≥51 år	3,2	0,5 (0,3-0,7)	3.399
Samlivsstatus			
Gift/samlevende	4,5	1,0	3.778
Enlig	6,2	1,5 (1,2-2,0)	1.980
Etnisk baggrund			
Dansk	5,2	1,0	5.331
Andet	5,3	0,9 (0,6-1,3)	427
Region			
Hovedstaden	5,3	1,0	1.762
Sjælland	5,1	1,0 (0,7-1,5)	818
Syddanmark	5,9	1,2 (0,9-1,7)	1.319
Midtjylland	4,8	0,9 (0,6-1,3)	1.332
Nordjylland	4,1	0,8 (0,5-1,4)	527
Seksuel orientering			
Heteroseksuel	5,1	1,0	5.218
Homoseksuel	5,6	0,9 (0,4-2,0)	186
Biseksuel	10,0	1,7 (1,0-3,1)	129
Uddannelse			
Kort uddannelse	4,9	1,2 (0,9-1,5)	2.834
Længere uddannelse	5,3	1,0	2.412
Erhvervsstatus			
Beskæftigede	6,4	1,0	2.736
Ikke erhvervsaktiv ²	3,7	0,9 (0,6-1,2)	2.516

¹OR er justeret for alder.

²Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

Psykisk partnervold mod mænd og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit belyses sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk partnervold mod mænd. I tabel 29 er procentandel mænd, der har angivet at være udsat for psykisk partnervold, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsgrænser. Det ses, at forekomsten af psykisk partnervold mod mænd er højest i aldersgruppen 25-34 år. Mænd med udenlandsk baggrund er oftere udsat end mænd med dansk baggrund. Forekomsten er større blandt biseksuelle mænd sammenlignet med heteroseksuelle mænd. Mænd uden beskæftigelse er oftere udsat end mænd i beskæftigelse.

Tabel 29. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og psykisk partnervold mod mænd. 2021.

Sociodemografisk faktor	Procent	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper			
16-24 år	2,9	1,0	369
25-34 år	6,5	2,3 (1,3-4,0)	334
35-50 år	3,8	1,3 (0,7-2,4)	832
≥51 år	3,0	1,1 (0,7-2,1)	2.920
Samlivsstatus			
Gift/samlevende	3,4	1,0	3.283
Enlig	4,3	1,3 (0,9-2,1)	1.172
Etnisk baggrund			
Dansk	3,6	1,0	4.176
Andet	4,1	1,9 (1,2-3,1)	279
Region			
Hovedstaden	3,5	1,0	1.283
Sjælland	3,7	1,2 (0,7-1,9)	676
Syddanmark	3,8	1,2 (0,9-1,8)	995
Midtjylland	3,3	1,0 (0,6-1,5)	1.037
Nordjylland	4,8	1,5 (0,9-2,4)	464
Seksuel orientering			
Heteroseksuel	3,7	1,0	4.146
Homoseksuel ²	1,7	-	132
Biseksuel	8,5	2,2 (1,0-4,8)	65
Uddannelse			
Kort uddannelse	4,0	1,3 (0,8-2,1)	2.601
Længere uddannelse	3,3	1,0	1.505
Erhvervsstatus			
Beskæftigede	3,6	1,0	2.101
Ikke erhvervsaktiv ³	4,1	2,4 (1,4-4,1)	2.051

¹OR er justeret for alder.

²For få personer til analyse.

³Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

9 Seksuelle overgreb

I dette kapitel beskrives omfanget af seksuelle overgreb mod kvinder og mænd. Afsnittene belyser omfanget af seksuelle overgreb ud fra overgrebenes karakter, omfanget af gentagne overgreb og relation til udøveren. Seksuelle overgreb er i denne rapport undersøgt ved besvarelser af spørgsmålene i boks 4 nedenfor. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én type seksuelt overgreb. Seksuelle overgreb er defineret som udsættelse for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb inden for det seneste år.

Boks 4. Spørgsmål vedrørende seksuelle overgreb.

4. Er du inden for <u>det seneste år</u> blevet udsat for én eller flere af følgende former for seksuelle overgreb?	
a	Ubehagelig seksuel beføling eller lignende
b	Forsøg på tvunget samleje
c	Gennemført tvunget samleje
d	Andre seksuelle overgreb

Den udsattes relation til udøveren er afdækket ved spørgsmålene 2a-2g (boks 2). Derudover er respondenterne anmodet om at opgive, om det var en mand eller kvinde, som foretog overgrebet. Respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én relation til udøveren og mere end ét køn, da der kan være tale om flere udøvere.

Nedenstående tabeller omhandlende seksuelle overgreb er baseret på svar fra 5.767 kvindelige svarpersoner og 4.456 mandlige svarpersoner, der har besvaret mindst ét af spørgsmålene omhandlende seksuelle overgreb.

9.1 Omfanget af seksuelle overgreb mod kvinder

Tabel 30 viser andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb, samt det skønnede antal i Danmark. Det ses, at 2,8 % kvinder har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, hvilket svarer til ca. 68.000 kvinder. Blandt disse er flertallet udsat for ubehagelig seksuel beføling eller lignende, og cirka hver syvende er udsat for gennemført tvunget samleje svarende til ca. 10.000 kvinder.

Tablet 30. Andel kvinder udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på overgrebs karakter (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Overgrebs karakter*	2021	2017
Ubehagelig beføling eller lignende	2,3 %	2,2 %
Forsøg på tvunget samleje	0,8 %	0,8 %
Gennemført tvunget samleje	0,4 %	0,6 %
Andre seksuelle overgreb	0,5 %	0,3 %
Udsat for seksuelle overgreb i alt (95 % sikkerhedsinterval)	2,8 % (2,3-3,3 %)	2,8 % (2,3-3,3 %)
Antal kvinder i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	68.000 (57.000-81.000)	68.000 (57.000-79.000)

*Den enkelte voldsudsatte kan have været udsat for flere forskellige typer af seksuelle overgreb. I alt 125 kvinder var udsat for seksuelle overgreb i 2021. Der er derfor betydelige usikkerheder på de angivne procenter.

Gentagne seksuelle overgreb mod kvinder

Tablet 31 viser omfanget af kvinder, der har oplevet gentagne seksuelle overgreb, fordelt på antal overgrebsepisoder. Af tabellen fremgår det, at de fleste kvinder udsat for seksuelle overgreb har været udsat mere end én gang inden for det seneste år. Næsten hver tiende af de udsatte kvinder har været udsat for overgreb mere end ti gange.

Tablet 31. Antal gange, seksuelle overgreb er oplevet, blandt kvinder (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Antal gange	2021	2017
1 gang	0,8 %	0,8 %
2-4 gange	1,2 %	1,2 %
5-10 gange	0,3 %	0,4 %
> 10 gange	0,2 %	0,2 %
Uoplyst antal gange	0,3 %	0,2 %
Udsat for seksuelle overgreb i alt	2,8 %	2,8 %

Tablet 32 viser omfanget af kvinder, der har været udsat for henholdsvis ubehagelig seksuel beføling, forsøg på tvunget samleje, tvunget samleje og andre seksuelle overgreb, fordelt på, om der er én eller flere overgrebsepisoder. Af tabellen ses det, at blandt kvinder udsat for ubehagelig seksuel beføling har flertallet været udsat mere end én gang inden for det seneste år.

Tablet 32. Andel kvinder udsat for ubehagelig seksuel beføling, forsøg på og gennemført tvunget samleje og andre seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på, om overgrebet er oplevet én eller flere gange (procent). 2021

Antal gange	Ubehagelig beføling	Forsøg på tvunget samleje	Gennemført tvunget samleje	Andre seksuelle overgreb
1 gang	0,9 %	0,5 %	0,3 %	0,3 %
>1 gang	1,4 %	0,3 %	-	0,2 %
I alt	2,3 %	0,8 %	0,4 %	0,5 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Kvinder udsat for seksuelle overgreb og relation til udøveren

Tabel 33 viser andelen af kvinder udsat for seksuelle overgreb fordelt på kvindens relation til udøveren. Blandt kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb, er flest kvinder udsat for overgreb fra en ven, bekendt eller familiemedlem. Næsten lige så hyppigt er det en partner eller en fremmed, der har begået det seksuelle overgreb.

Tabel 33. Andel kvinder udsat for seksuelle overgreb, fordelt på kvindens relation til udøveren (procent). 2021 samt 2017 til sammenligning.

Relation til udøveren*	2021	2017
Nuværende eller tidligere partner	0,8 %	0,7 %
Ven/bekendt, familiemedlem	1,4 %	1,0 %
Kollega/person på arbejdet	0,4 %	0,3 %
En fremmed	1,0 %	1,2 %
Samlet uanset relation	2,8 %	2,8 %

* Respondenterne har haft mulighed for at angive flere relationer. Tabellen er baseret på 125 kvinder udsat for seksuelle overgreb i 2021.

Tabel 34 viser omfanget af kvinder udsat for seksuelle overgreb fordelt på relation til udøveren samt udøverens køn. Her fremgår det, at overgrebene næsten altid er begået af en mand uanset relationen. Det fremgår af tabellen, at kvindelige udøvere udgør 6 %, men antallet herfor er for lille til, at det yderligere kan opdeles på relationen.

Tabel 34. Fordeling af kvindens relation til udøveren samt udøverens køn blandt de kvinder, der er udsat for seksuelle overgreb. 2021.

Udøverens relation*	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	-	30 %
Ven/bekendt, familiemedlem	-	50 %
Kollega/person på arbejdet	-	15 %
En fremmed	-	39 %
Samlet uanset relation	6 %	99 %

* Respondenterne har haft mulighed for at angive flere relationer og køn. Tabellen er baseret på 125 kvinder udsat for seksuelle overgreb i 2021.

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Seksuelle overgreb mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit beskrives sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle overgreb mod kvinder. I Tabel 35 er andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Af tabellen fremgår det, at forekomsten af seksuelle overgreb mod kvinder er markant højest blandt unge kvinder mellem 16 år og 24 år og falder betydeligt med alderen. Enlige kvinder er oftere udsat for seksuelle overgreb end gifte/samlevende kvinder. Homo- og biseksuelle kvinder er oftere udsat for seksuelle overgreb end heteroseksuelle kvinder. Kvinder uden beskæftigelse og kortuddannede kvinder har en forhøjet risiko for seksuelle overgreb end henholdsvis kvinder i beskæftigelse og kvinder med længere uddannelse.

Table 35. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle overgreb mod kvinder. 2021. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	12,4	11,4	1,0	563
25-34 år	4,4	3,4	0,3 (0,2-0,5)	610
35-50 år	1,5	1,7	0,1 (0,1-0,2)	1.186
≥51 år	0,6	0,9	0,0 (0,0-0,1)	3.408
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	1,1	1,4	1,0	3.781
Enlig	5,3	5,2	3,2 (2,1-5,0)	1.986
Etnisk baggrund				
Dansk	2,7	2,4	1,0	5.340
Andet	3,2	6,2	1,0 (0,6-1,5)	427
Region				
Hovedstaden	3,5	3,8	1,0	1.761
Sjælland	2,3	3,3	0,8 (0,5-1,5)	822
Syddanmark	2,9	1,9	1,0 (0,6-1,5)	1.321
Midtjylland	2,0	2,5	0,6 (0,4-1,0)	1.333
Nordjylland	2,6	1,9	0,8 (0,4-1,5)	530
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	2,3	2,6	1,0	5.226
Homoseksuel	6,4	4,8	3,1 (1,5-6,5)	187
Biseksuel	13,6	13,9	2,8 (1,6-4,8)	130
Uddannelse				
Kort uddannelse	2,0	2,4	1,7 (1,0-2,7)	2.844
Længere uddannelse	1,6	1,3	1,0	2.408
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	2,2	2,2	1,0	2.733
Ikke erhvervsaktiv ²	1,6	1,9	1,9 (1,2-3,2)	2.529

¹OR er justeret for alder.

²Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

9.2 Omfanget af seksuelle overgreb mod mænd

Tabel 36 viser andelen af mænd, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af seksuelle overgreb, samt det skønnede antal i Danmark. Tabellen viser omfanget fordelt på karakteren af de forskellige seksuelle overgreb. Det ses, at 0,8 % af mændene har angivet at have været udsat for ét eller flere seksuelle overgreb inden for det seneste år, svarende til ca. 19.000 mænd. Blandt disse har de fleste været udsat for ubehagelig seksuel beføling eller lignende.

Tabel 36. Andel mænd udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, fordelt på overgrebets karakter (procent). 2021 og til sammenligning 2017.

Overgrebets karakter*	2021	2017
Ubehagelig beføling og lignende	0,7 %	0,4 %
Forsøg på tvunget samleje	0,3 %	0,3 %
Gennemført tvunget samleje	-	-
Andre seksuelle overgreb	-	-
Udsat for seksuelle overgreb i alt (95 % sikkerhedsinterval)	0,8 % (0,5-1,2 %)	0,6 % (0,4-0,9 %)
Antal mænd i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	19.000 (12.000-29.000)	15.000 (9.000-21.000)

*Den enkelte udsatte kan have været udsat for flere forskellige former for seksuelle overgreb. I alt 21 mænd var i 2021 udsat for seksuelle overgreb.

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Antallet af mænd udsat for seksuelle overgreb er for lille til, at det kan opdeles detaljeret på antal overgreb, men mindst halvdelen af mændene udsat for overgreb har været udsat mere end én gang.

Mænd udsat for seksuelle overgreb og relation til udøveren

Tabel 37 viser andelen af mænd udsat for seksuelle overgreb fordelt på relation til udøveren. Flest mænd er udsat for overgreb fra en ven, bekendt eller familiemedlem, og for næsten lige så mange er det en partner, en fremmed eller en person på arbejdspladsen. Kun få mænd er udsat for seksuelle overgreb fra fremmede.

Tabel 37. Andel mænd udsat for seksuelle overgreb (procent), fordelt på mændenes relation til udøveren. 2021.

Relation til udøveren*	2021
Nuværende eller tidligere partner	0,3 %
Ven/bekendt, familiemedlem	0,5 %
Kollega/person på arbejdet	0,3 %
En fremmed	-
I alt	0,8 %

*Respondenterne har haft mulighed for at angive flere relationer.

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Blandt mænd udsat for seksuelle overgreb var 87 % udsat for overgreb fra en kvinde og 49 % udsat for overgreb fra en mand. Grundet det lave antal overgreb er der ikke lavet en oversigt over sammenhængen mellem køn og relation.

Seksuelle overgreb mod mænd og sociodemografiske faktorer

I dette afsnit beskrives sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle overgreb mod mænd. Af tabel 38 fremgår det, at forekomsten af seksuelle overgreb mod mænd er højest blandt yngre mænd mellem 16 år og 34 år og falder betydeligt blandt mænd over 35 år. Enlige mænd er oftere udsat end gifte/samlevende mænd. Homo-/biseksuelle mænd er oftere udsat end heteroseksuelle mænd. Mænd uden beskæftigelse er oftere udsat end mænd i beskæftigelse.

Tabel 38. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og seksuelle overgreb mod mænd. 2021. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	2,5	2,5	1,0	370
25-34 år	2,3	1,3	0,9 (0,4-1,8)	335
≥35 år	0,2	0,2	0,1 (0,0-0,2)	3.751
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	0,3	0,2	1,0	3.283
Enlig	1,7	1,6	2,8 (1,3-6,1)	1.173
Etnisk baggrund				
Dansk	0,7	0,5	1,0	4.179
Andet	1,6	1,9	1,9 (0,9-4,1)	277
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	0,7	0,5	1,0	4.157
Homo-/biseksuel	3,6	2,4	4,4 (2,0-9,8)	196
Uddannelse				
Kort uddannelse	0,6	0,4	1,6 (0,7-3,6)	2.599
Længere uddannelse	0,6	0,5	1,0	1.508
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	0,5	0,3	1,0	2.101
Ikke erhvervsaktiv ²	0,9	0,4	4,0 (1,8-8,8)	2.053

Der er for få personer til at opdele på region.

¹OR er justeret for alder.

²Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

10 Uønsket seksuel opmærksomhed

I dette kapitel beskrives omfanget af uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder og mænd. Ved uønsket seksuel opmærksomhed forstås seksuelle invitationer eller kommentarer, som det fremgår af spørgsmålet i boks 5, suppleret med spørgsmål om antal gange og om relationen til udøveren og udøverens køn.

Boks 5. Spørgsmål vedrørende uønsket seksuel opmærksomhed.

Er du inden for det seneste år blevet udsat for én eller flere former for nedenstående uønskede handlinger:

- Har du fået uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer?

Spørgsmålet sammenlignes med det tilsvarende delspørgsmål om uønsket seksuel opmærksomhed fra SUSY-2017.

Nedenstående analyser omhandlende uønsket seksuel opmærksomhed er baseret på 6.847 kvindelige svarpersoner og 5.667 mandlige svarpersoner, der har besvaret spørgsmålet vedrørende uønsket seksuel opmærksomhed.

10.1 Omfanget af uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder og mænd

Tablet 39 viser andelen af kvinder og mænd, der har angivet at have været udsat for ét eller flere tilfælde af uønsket seksuel opmærksomhed, samt de skønnede antal i Danmark. Det fremgår af tabellen, at 6,2 % af kvinder og 2,4 % af mænd har været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed inden for det seneste år. Dette svarer til ca. 133.000 kvinder og ca. 49.000 mænd.

Tablet 39. Andel kvinder og mænd udsat for uønsket seksuel opmærksomhed inden for det seneste år (procent) med 95 % sikkerhedsinterval. 2021 og til sammenligning 2017.

Uønskede seksuelle invitationer eller kommentarer	2021	2017
Kvinder, andel (95 % sikkerhedsinterval)	6,2 % (5,5-6,9 %)	5,9 % (5,3-6,6 %)
Antal kvinder i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	133.000 (118.000-149.000)	124.000 (111.000-138.000)
Mænd, andel (95 % sikkerhedsinterval)	2,4 % (1,9-2,9 %)	2,5 % (2,1-3,0 %)
Antal mænd i Danmark (95 % sikkerhedsinterval)	49.000 (39.000-60.000)	50.000 (41.000-60.000)

I alt er 283 kvinder og 86 mænd var udsat for uønsket seksuel opmærksomhed i 2021.

Gentagen uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder og mænd

Tabel 40 viser omfanget af kvinder og mænd, som har oplevet uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på antallet af episoder. Blandt de kvinder og mænd, der oplever uønsket seksuel opmærksomhed, er det langt de fleste, der har oplevet det mere end én gang inden for det seneste år; hver sjette af de udsatte kvinder og hver fjerde af de udsatte mænd har oplevet det mere end ti gange inden for det seneste år.

Tabel 40. Antal gange uønsket seksuel opmærksomhed er oplevet blandt kvinder og mænd (procent). 2021.

Antal gange	Kvinder	Mænd
1 gang	0,6 %	0,2 %
2-4 gange	2,2 %	0,5 %
5-10 gange	1,6 %	0,5 %
>10 gange	1,0 %	0,6 %
Uoplyst antal gange	0,8 %	0,5 %
I alt	6,2 %	2,4 %

Relation til udøveren af uønsket seksuel opmærksomhed

Tabel 41 viser andelen af kvinder og mænd udsat for uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på relationen til udøveren. Blandt kvinder, der har angivet at være udsat for uønsket seksuel opmærksomhed inden for det seneste år, er flertallet udsat fra en fremmed, omkring hver tredje er udsat fra en ven eller bekendt, og hver femte kvinde er udsat fra en kollega/person på arbejdet. Mændene udsat for uønsket seksuel opmærksomhed er hyppigst udsat fra en fremmed, og hver fjerde fra en ven, en bekendt eller et familiemedlem.

Tabel 41. Andel kvinder og mænd udsat for uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på relation til udøveren (procent). 2021.

Udøverens relation	Kvinder	Mænd
Nuværende eller tidligere partner	0,4 %	-
Ven/bekendt, familiemedlem	2,1 %	0,6 %
Kollega/person på arbejdet	1,2 %	0,5 %
En fremmed	4,2 %	1,4 %
I alt	6,2 %	2,4 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Tabel 42 viser andelen af kvinder, der har oplevet uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på relationen til udøveren samt udøverens køn. Her ses det, at for alle relationer er krænkelserne langt oftere begået af mænd end kvinder, og oftest er krænkelserne begået af en fremmed mand.

Tabel 42. Fordeling af kvindens relation til udøveren samt udøverens køn, blandt kvinder udsat for uønsket seksuel opmærksomhed (procent). 2021.

Udøverens relation	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	-	5 %
Ven/bekendt, familiemedlem	7 %	32 %
Kollega/person på arbejdet	4 %	16 %
Fremmed	6 %	67 %
Samlet uanset relationen	14 %	90 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Tabel 43 viser mænd, der har oplevet uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på relationen til udøveren samt udøverens køn. Her ses det, at krænkelserne oftere er begået af kvinder end mænd, og oftest er krænkelserne begået af en fremmed kvinde.

Tabel 43. Fordeling af mandens relation til udøveren samt udøverens køn (procent), blandt mænd udsat for uønsket seksuel opmærksomhed. 2021.

Udøverens relation	Udøvers køn	
	Kvinde	Mand
Nuværende eller tidligere partner	4 %	-
Ven/bekendt, familiemedlem	22 %	11 %
Kollega/person på arbejdet	15 %	15 %
Fremmed	47 %	19 %
Samlet uanset relationen	69 %	38 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder og sociodemografiske faktorer

I tabel 44 er andelen af kvinder, der har angivet at have været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) justeret for alder med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Det fremgår, at forekomsten af uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder er markant højest blandt de 16-24-årige kvinder, hvor hver femte kvinde har været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed inden for det seneste år, og at forekomsten falder med alderen. Forekomsten er højere blandt enlige end blandt gifte/samlevende kvinder. Biseksuelle kvinder er oftere udsat for uønsket seksuel opmærksomhed end heteroseksuelle kvinder. Forekomsten er højere blandt kvinder uden beskæftigelse end blandt beskæftigede kvinder.

Tabel 44. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og uønsket seksuel opmærksomhed mod kvinder. 2021. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	20,2	17,0	1,0	558
25-34 år	11,8	9,5	0,5 (0,4-0,7)	610
35-50 år	5,2	5,3	0,2 (0,2-0,3)	1.182
≥51 år	1,6	2,1	0,1 (0,0-0,1)	3.392
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	2,9	3,1	1,0	3.771
Enlig	11,0	10,5	3,6 (2,7-4,7)	1.971
Etnisk baggrund				
Dansk	6,3	5,6	1,0	5.318
Andet	5,6	8,2	0,7 (0,5-1,0)	424
Region				
Hovedstaden	7,3	7,5	1,0	1.756
Sjælland	5,6	5,6	0,9 (0,6-1,4)	818
Syddanmark	5,5	4,4	0,8 (0,6-1,2)	1.315
Midtjylland	6,4	5,6	0,9 (0,7-1,2)	1.327
Nordjylland	4,4	5,2	0,6 (0,4-1,0)	526
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	5,6	5,8	1,0	5.205
Homoseksuel	6,3	4,9	1,0 (0,5-2,1)	186
Biseksuel	27,7	24,4	3,3 (2,2-5,0)	129
Uddannelse				
Kort uddannelse	4,7	4,7	1,2 (0,9-1,6)	2.825
Længere uddannelse	5,5	5,7	1,0	2.410
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	5,5	5,9	1,0	2.731
Ikke erhvervsaktiv ²	4,0	3,1	1,8 (1,3-2,5)	2.508

¹OR er justeret for alder.

²Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

Uønsket seksuel opmærksomhed mod mænd og sociodemografiske faktorer

I tabel 45 er andelen af mænd, der angiver at have været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed, fordelt på en række sociodemografiske faktorer. Hertil er der udregnet odds ratioer (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsintervaller. Det fremgår, at forekomsten af uønsket seksuel opmærksomhed mod mænd er højest blandt de 16-24-årige mænd, og at forekomsten falder med alderen, dog ikke så markant som blandt kvinder. Forekomsten er højere blandt enlige end blandt gifte/samlevende mænd. Homo-/biseksuelle mænd angiver oftere at have været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed end heteroseksuelle mænd. Mænd, der ikke er i beskæftigelse, er oftere udsat end mænd i beskæftigelse.

Tabel 45. Sammenhænge mellem sociodemografiske faktorer og uønsket seksuel opmærksomhed mod mænd. 2021. Procent i 2017 er angivet til sammenligning.

Sociodemografisk faktor	Procent 2021	Procent 2017	OR ¹ (95 % sikkerhedsgrænser)	Antal svarpersoner
Aldersgrupper				
16-24 år	4,5	5,0	1,0	369
25-34 år	3,5	4,5	0,8 (0,4-1,3)	333
35-50 år	2,0	2,3	0,4 (0,2-0,8)	830
≥51 år	1,7	1,3	0,4 (0,2-0,6)	2.905
Samlivsstatus				
Gift/samlevende	1,4	1,8	1,0	3.272
Enlig	4,4	3,8	3,0 (1,9-4,5)	1.165
Etnisk baggrund				
Dansk	2,4	2,2	1,0	4.158
Andet	2,5	5,1	1,0 (0,5-1,7)	279
Region				
Hovedstaden	2,5	2,6	1,0	1.278
Sjælland	2,0	3,6	0,8 (0,5-1,5)	674
Syddanmark	2,3	2,0	0,9 (0,5-1,6)	992
Midtjylland	1,9	1,8	0,8 (0,4-1,3)	1.030
Nordjylland	3,4	3,2	1,4 (0,8-2,5)	463
Seksuel orientering				
Heteroseksuel	2,3	2,3	1,0	4.132
Homoseksuel ²	1,6	9,5	-	132
Biseksuel	11,2	0,0	4,5 (2,2-9,1)	65
Uddannelse				
Kort uddannelse	2,3	2,1	1,3 (0,8-2,0)	2.590
Længere uddannelse	2,1	2,6	1,0	1.501
Erhvervsstatus				
Beskæftigede	1,9	2,2	1,0	2.097
Ikke erhvervsaktiv ³	2,6	2,1	2,3 (1,4-3,7)	2.037

¹OR er justeret for alder.

²For få personer til analyse.

³Inkl. arbejdsløse, aktiverede, pensionister og førtidspensionister.

11 Vold og overgreb mod unge

Generelt set er unge i alderen 16-24 år oftere udsat for vold og overgreb end de ældre aldersgrupper. Vi har derfor valgt at samle resultaterne for denne gruppe, selvom de også indgår under de enkelte voldsformer. På grund af det relativt lave antal unge, der indgår i undersøgelsen, er der i dette afsnit ikke præsenteret detaljerede tabeller som i de øvrige afsnit. I stedet er udvalgte resultater præsenteret.

Tabel 46 viser forekomsten af vold og overgreb mod unge kvinder og mænd. For alle former for vold og overgreb er forekomsten højere blandt unge kvinder og mænd end blandt kvinder og mænd generelt.

Tabel 46. Udsættelse for de forskellige former for vold eller krænkelse mod unge i 2021

Voldsform	Kvinder	Mænd
Fysisk vold	6,8 %	5,0 %
Fysisk partnervold	2,0 %	1,7 %
Psykisk vold	25,6 %	17,4 %
Psykisk partnervold	6,9 %	2,9 %
Seksuelle overgreb	12,4 %	2,5 %
Gennemført tvunget samleje	1,7 %	-
Uønsket seksuel opmærksomhed	20,2 %	4,5 %

"-" angiver, at for få personer har angivet dette svar, og procentdelen er derfor meget usikker.

Unge kvinder er oftest udsat for fysisk vold fra en ven/bekendt (3,3 %) eller en fremmed (3,0 %), mens unge mænd oftest er udsat for fysisk vold fra en fremmed (3,9 %). En del unge kvinder er udsat for fysisk vold mere end ti gange inden for det seneste år (1,6 %).

For psykisk vold er unge kvinder oftest udsat for vold fra en ven/bekendt (11,9 %) eller et familiemedlem (8,3 %). Unge mænd er oftest udsat for psykisk vold fra en ven/bekendt (5,6 %) eller en kollega/person på arbejdet (5,0 %).

Seksuelle overgreb mod unge kvinder er oftest begået af en ven/bekendt (6,9 %) eller af en fremmed (5,5 %). I alt 8,7 % af unge kvinder har oplevet seksuelle overgreb flere gange. Seksuelle overgreb mod unge mænd er oftest begået af en ven/bekendt (1,0 %) eller af en fremmed (0,8 %). I alt 1,4 % af unge mænd har oplevet seksuelle overgreb flere gange.

Unge kvinder oplever oftest uønsket seksuel opmærksomhed fra en fremmed (16,9 %) eller fra en ven/bekendt (14,0 %). Unge mænd oplever oftest uønsket seksuel opmærksomhed fra en fremmed (2,5 %) eller en kollega/person på arbejdet (1,5 %).

12 Sammenhænge mellem voldsudsættelser

Personer, der er udsat for én form for vold (fx fysisk vold), er ofte også udsat for andre former for vold, fx psykisk vold eller seksuelle overgreb. I dette afsnit vil disse sammenhænge blive beskrevet.

- Blandt de kvinder, der er udsat for fysisk vold inden for det seneste år, er 70 % også udsat for psykisk vold og 30 % udsat for seksuelle overgreb.
- Blandt de kvinder, der er udsat for psykisk vold inden for det seneste år, er 15 % også udsat for fysisk vold og 14 % udsat for seksuelle overgreb.
- Blandt de kvinder, der er udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, er 26 % også udsat for fysisk vold og 56 % udsat for psykisk vold.
- Blandt de mænd, der er udsat for fysisk vold inden for det seneste år, er 60 % også udsat for psykisk vold og 13 % udsat for seksuelle overgreb.
- Blandt de mænd, der er udsat for psykisk vold inden for det seneste år, er 14 % også udsat for fysisk vold og 5 % udsat for seksuelle overgreb.
- Blandt de mænd, der er udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, er 35 % også udsat for fysisk vold og 57 % udsat for psykisk vold.

Der er altså en stærk sammenhæng mellem at være udsat for de forskellige former for vold. I mange – men ikke alle – tilfælde er der tale om den samme gerningsperson, der har udøvet de forskellige former for vold.

Sammenhængen mellem de tre voldsformer for kvinder er illustreret i figur 1 og for mænd i figur 2. Her kan man se af figur 1, at blandt de 2,4 % kvinder, der er udsat for fysisk vold, er det hver fjerde (0,6 %), der ikke er udsat for enten psykisk vold eller seksuelle overgreb, og 0,6 % er udsat for alle tre voldsformer.

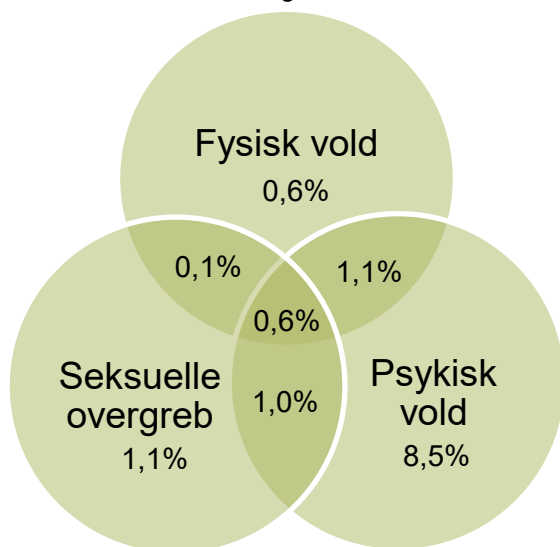
Samlet er 13,0 % af kvinder udsat for mindst en af de tre voldsformer, og 11,9 % af kvinder er udsat for fysisk og/eller psykisk vold. Antalsmæssigt er 279.000 kvinder udsat for mindst en af de tre voldsformer, og 256.000 kvinder er udsat for fysisk og/eller psykisk vold.

Blandt mænd er 10,5 % udsat for mindst en voldsform og 10,2 % er udsat for fysisk og/eller psykisk vold. Antalsmæssigt er 215.000 mænd udsat for mindst en voldsform og 209.000 er udsat for fysisk og/eller psykisk vold.

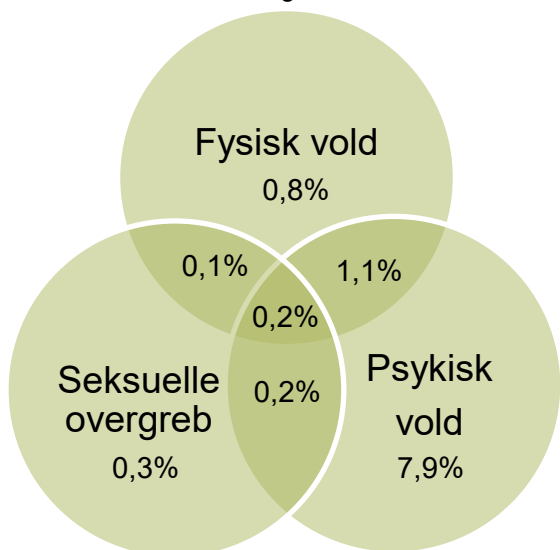
Betragter man alene partnervold (ikke vist i figur 1 og 2), er 5,9 % af kvinder udsat for mindst en form for partnervold og 5,5 % er udsat for fysisk og/eller psykisk partnervold. Antalsmæssigt er 126.000 kvinder udsat for mindst en af de tre former for partnervold, og 118.000 kvinder er udsat for fysisk og/eller psykisk partnervold.

Blandt mænd er 4,2 % udsat for mindst en form for partnervold og 4,0 % er udsat for fysisk og/eller psykisk partnervold. Antalsmæssigt er 85.000 mænd udsat for mindst en form for partnervold og 83.000 er udsat for fysisk og/eller psykisk partnervold.

Figur 1. Illustration af sammenhængene mellem voldformer blandt kvinder

Figur 2. Illustration af sammenhængene mellem voldformer blandt mænd

Sammenhænge mellem forskellige former for vold fra en partner

- Blandt de kvinder, der er udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år, er 69 % også udsat for psykisk partnervold og 23 % udsat for seksuelle overgreb fra en partner.
- Blandt de kvinder, der er udsat for psykisk partnervold inden for det seneste år, er 13 % også udsat for fysisk partnervold og 8 % udsat for seksuelle overgreb fra en partner.
- Blandt de kvinder, der er udsat for seksuelle overgreb fra en partner inden for det seneste år, er 28 % også udsat for fysisk partnervold og 54 % udsat for psykisk partnervold.
- Blandt de mænd, der er udsat for fysisk partnervold inden for det seneste år, er 59 % også udsat for psykisk partnervold og 17 % udsat for seksuelle overgreb fra en partner.
- Blandt de mænd, der er udsat for psykisk partnervold inden for det seneste år, er 14 % også udsat for fysisk partnervold og 4 % udsat for seksuelle overgreb fra en partner.
- Blandt de mænd, der er udsat for seksuelle overgreb fra en partner inden for det seneste år, er 53 % også udsat for fysisk partnervold og 53 % udsat for psykisk partnervold.

Af ovenstående fremgår, at personer udsat for fysisk partnervold og seksuelle overgreb fra en partner oftest også er udsat for andre former for partnervold. Personer udsat for psykisk partnervold er dog kun i mindre omfang udsat for andre former for partnervold.

13 Udviklingen 2005-2021

Forekomsten af fysisk vold og seksuelle overgreb er undersøgt i forbindelse med sundheds- og sygelighedsundersøgelserne i 2005, 2010, 2017 og 2021, hvor der er benyttet stort set samme spørgsmål. Dette gør det muligt at følge udviklingen siden 2005. For uønsket seksuel opmærksomhed er det ikke muligt at følge udviklingen ud over det, der allerede er beskrevet i kapitel 10, da spørgsmålene om dette kun er stillet i 2017 og 2021. For psykisk vold kan udviklingen ikke beskrives, da spørgsmålene kun er stillet i 2021.

13.1 Udviklingen i fysisk vold

Som det fremgår af tabel 47 og tabel 48, ses der både et fald i andelen af kvinder udsat for fysisk vold og fysisk partnervold siden 2017. I perioden 2005-2017 har andelen af kvinder udsat for fysisk vold og fysisk partnervold været konstant.

Tabel 47. Procentdel og antal kvinder udsat for fysisk vold 2005-2021 samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	4,2 (3,4-5,0) %	93.000 (76.000-110.000)
2010	4,5 (4,0-5,0) %	101.000 (90.000-112.000)
2017	3,7 (3,3-4,2) %	89.000 (77.000-101.000)
2021	2,4 (2,0-2,9) %	59.000 (49.000-71.000)

Tabel 48. Procentdel og antal kvinder udsat for fysisk partnervold 2005-2021 samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	1,7 (1,2-2,2) %	35.000 (25.000-45.000)
2010	1,6 (1,3-1,9) %	36.000 (29.000-43.000)
2017	1,6 (1,3-2,0) %	38.000 (30.000-47.000)
2021	1,0 (0,7-1,3) %	24.000 (17.000-32.000)

Som det fremgår af tabel 49 og 50, er der generelt et fald i andelen af mænd udsat for fysisk vold siden 2010. Forekomsten af fysisk partnervold mod mænd har været konstant i perioden 2010-2021 efter en stigning fra 2005 til 2010.

Tabel 49. Antal mænd udsat for fysisk vold de enkelte år samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	4,4 (3,5-5,3) %	109.000 (87.000-131.000)
2010	6,0 (5,4-6,7) %	130.000 (116.000-145.000)
2017	4,0 (3,5-4,6) %	94.000 (80.000-108.000)
2021	2,2 (1,7-2,8) %	51.000 (39.000- 66.000)

Table 50. Antal mænd udsat for fysisk partnervold de enkelte år samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	0,3 (0,1-0,6) %	7.000 (2.000-13.000)
2010	0,8 (0,5-1,1) %	17.000 (11.000-23.000)
2017	0,8 (0,6-1,1) %	19.000 (14.000-26.000)
2021	0,8 (0,5-1,2) %	20.000 (13.000-29.000)

13.2 Udviklingen i seksuelle overgreb

Antallet af kvinder og mænd udsat for vold og overgreb beregnes som andelen blandt kvinder og mænd på 16 år eller derover, justeret (vægtet) for bortfald. Denne andel er ganget med antallet af kvinder og mænd på 16 år eller derover med bopæl i Danmark 1. januar i de pågældende år. Tallene for 2005 kan ikke direkte sammenlignes med tallene i 2010 og senere. Antallene for 2005 er beregnet for hele befolkningen under den antagelse, at forekomsten af vold og overgreb er den samme blandt ikke-danske statsborgere som blandt danske statsborgere. Dette kan muligvis føre til en undervurdering af antallet af personer udsat for fysisk vold eller overgreb. Udviklingen i antallet af udsatte er ikke identisk med udviklingen i procentandelen af udsatte, da befolkningen i de enkelte aldersgrupper har udviklet sig forskelligt i perioden.

Andelen af kvinder udsat for seksuelle overgreb er højere i 2017 og 2021 end i 2010 (tabel 51). Ændringen i andelen af kvinder udsat for tvunget samleje (tabel 52) er ikke statistisk sikker for hele perioden 2005-2021, men var højere i 2017 end i 2010.

Andelen af mænd udsat for seksuelle overgreb er stigende i perioden 2005-2021 (tabel 53).

Table 51. Procentdel og antal kvinder udsat for seksuelle overgreb 2005-2021 samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	2,2 (1,6-2,8) %	49.000 (36.000-63.000)
2010	1,6 (1,3-1,9) %	36.000 (29.000-43.000)
2017	2,8 (2,3-3,3) %	68.000 (57.000-79.000)
2021	2,8 (2,3-3,3) %	68.000 (57.000-81.000)

Table 52. Procentdel og antal kvinder udsat for tvunget gennemført samleje 2005-2021 samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	0,4 (0,2-0,8) %	8.000 (4.000-15.000)
2010	0,3 (0,2-0,5) %	7.000 (4.000-12.000)
2017	0,6 (0,4-0,9) %	14.000 (9.000-21.000)
2021	0,4 (0,2-0,7) %	10.000 (5.000-16.000)

Table 53. Procentdel og antal mænd udsat for seksuelle overgreb 2005-2021 samt 95 % sikkerhedsinterval.

År	Procent	Antal i Danmark
2005	0,3 (0,1-0,5) %	8.000 (2.000-14.000)
2010	0,5 (0,3-0,8) %	10.000 (6.000-15.000)
2017	0,6 (0,4-0,9) %	15.000 (9.000-21.000)
2021	0,8 (0,5-1,2) %	19.000 (12.000-29.000)

14 Sammenhænge mellem vold, overgreb og helbred

I det følgende afsnit præsenteres resultaterne af analyser af sammenhænge mellem udsættelse for henholdsvis fysisk vold, fysisk partnervold, seksuelle overgreb, psykisk vold og psykisk partnervold, og forskellige mål for helbred med særligt fokus på aspekter af mentalt helbred. De anvendte helbredsindikatorer er: Dårligt helbred, hovedpine, træthed, tristhed, ængstelighed og søvnbesvær. Spørgsmålene er vist i boks 6.

Resultaterne i dette afsnit er baseret på data fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne gennemført i 2010, 2017 og 2021 for at få tilstrækkeligt datagrundlag for analyserne. For psykisk vold er der dog kun anvendt data fra 2021.

Boks 6. Helbredsmål benyttet i dette kapitel

Spørgsmål	Kriterier
Hvordan synes du, dit helbred er alt i alt?	
Fremragende / vældig godt / godt / mindre godt / dårligt	Mindre godt/dårligt
Har du inden for de seneste 14 dage været generet af de her nævnte former for smerter og ubehag? Var du meget eller lidt generet af det?	
Hovedpine	Meget generet
Træthed	Meget generet
Hvor stor en del af tiden i de sidste 4 uger...	
Har du følt dig trist til mode	Hele tiden/det meste af tiden
Har du inden for de seneste 14 dage været generet af de her nævnte former for smerter og ubehag? Var du meget eller lidt generet af det?	
Ængstelse, nervøsitet, uro og angst	Meget generet
Søvnbesvær, søvnproblemer	Meget generet

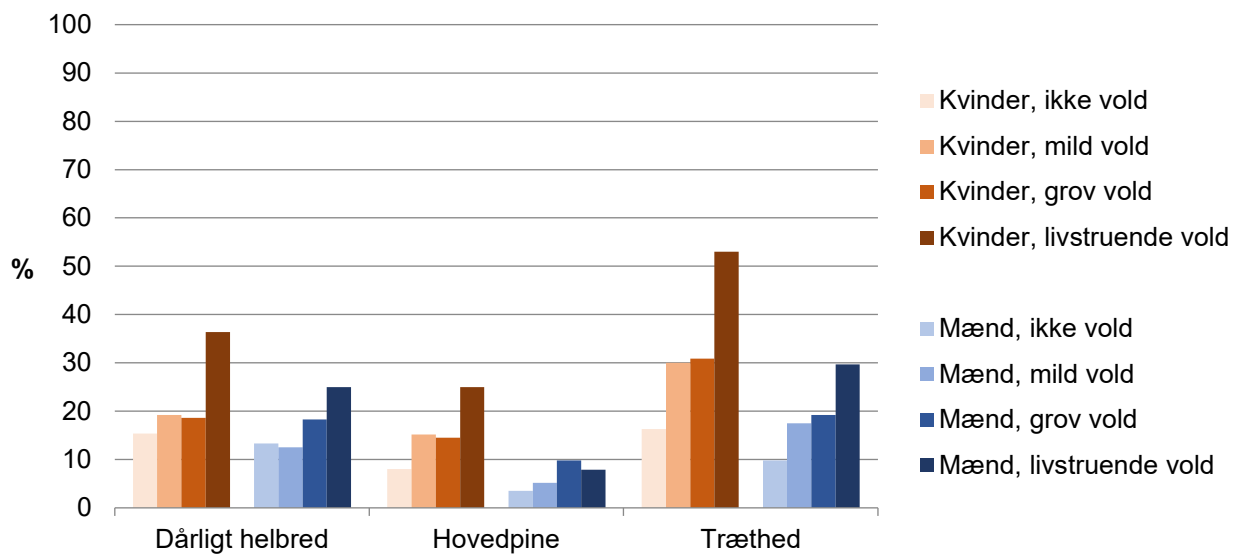
I de følgende figurer er de seks helbredsmål refereret som: Dårligt helbred; hovedpine; træthed; tristhed; ængstelse; søvnbesvær.

14.1 Fysisk vold og helbred

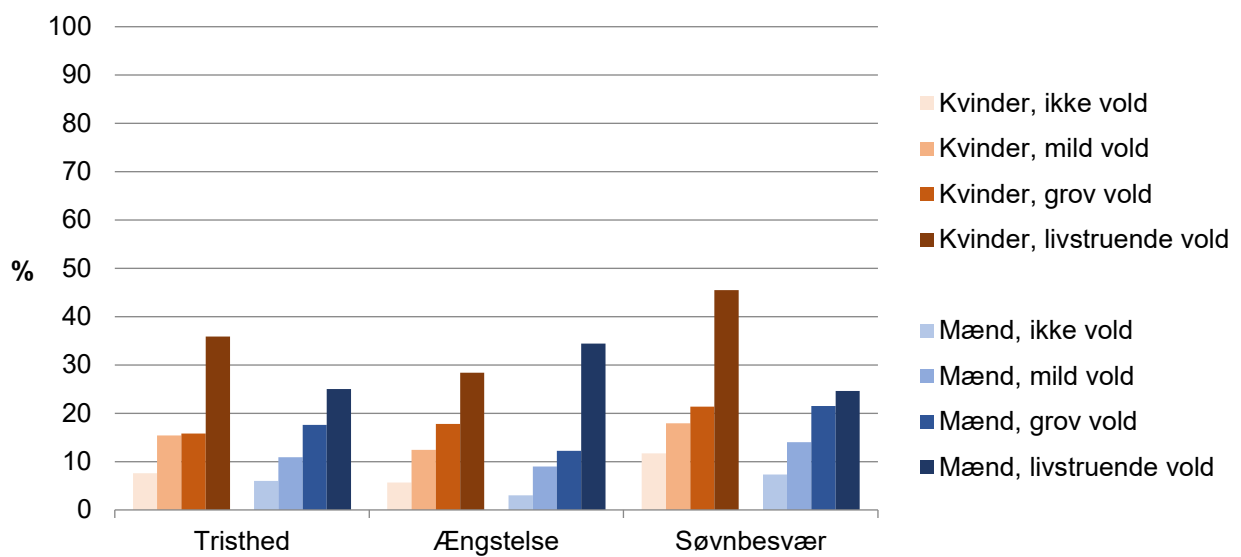
Voldsformerne er gradueret fra mild vold (skub, slag med flad hånd) over grov vold (slag med knyttet hånd og spark, kastet mod vægge, ned af trappe mv.) til livstruende vold (kvælning, brug af våben).

I figur 3 og 4 ses en klar progression med grovheden af volden for alle seks indikatorer – jo grovere vold, jo flere oplever dårligt helbred. Sammenhængen er stort set den samme for kvinder og mænd, på nær for hovedpine, som forekommer sjældent hos mænd uanset voldsudsættelsen. Generelt rapporterer flere kvinder end mænd dårligt helbred uanset voldsformen.

Figur 3. Sammenhænge mellem dårligt helbred, hovedpine og træthed og udsættelse for forskellige former for fysisk vold blandt kvinder og mænd. 2010, 2017 og 2021.

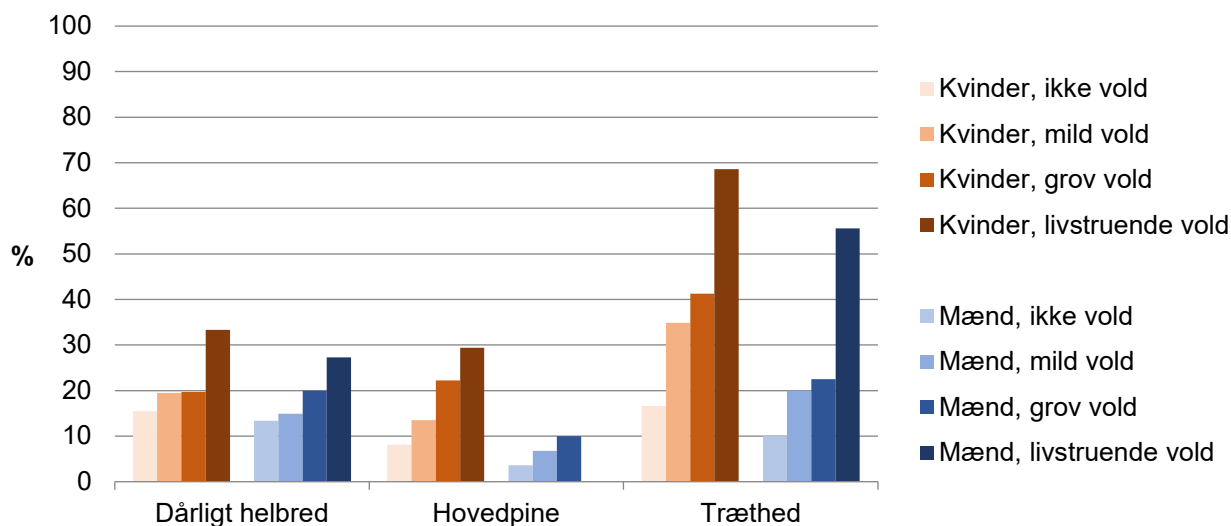

Figur 4. Sammenhænge mellem tristhed, ængstelse og søvnbesvær og udsættelse for forskellige former for fysisk vold blandt kvinder og mænd. 2010, 2017 og 2021.

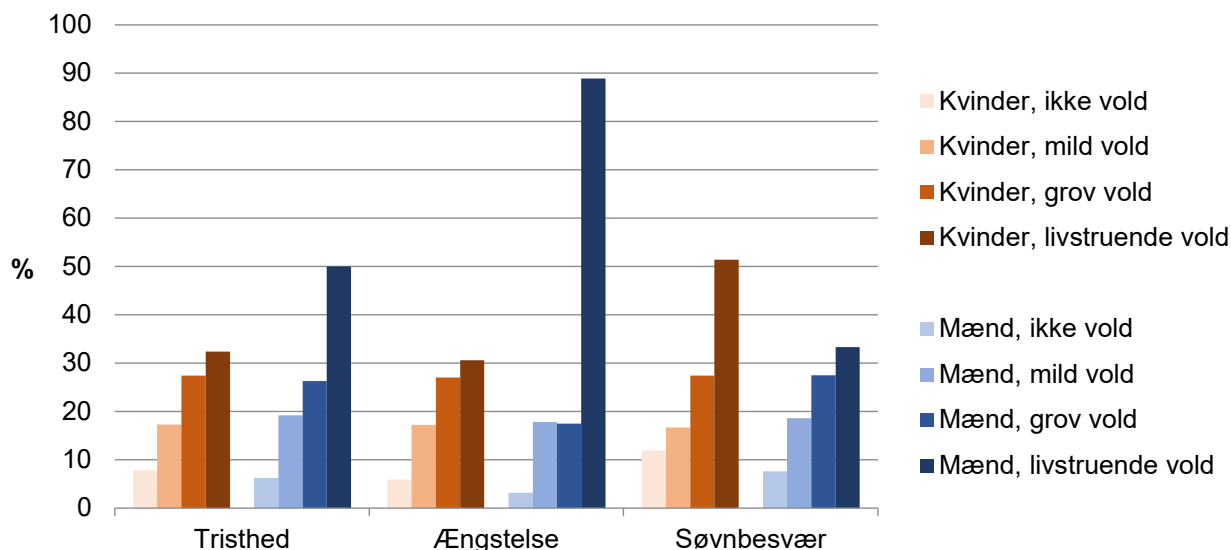

I figur 5 og 6 vises de samme sammenhænge, men hvor kun fysisk partnervold er medtaget. For fysisk partnervold ses lidt stærkere sammenhænge end for vold generelt. For mænd udsat for livstruende partnervold er andelen, der rapporterer tristhed og især ængstelse, meget høj. Men det kan være tilfældigheder, da der er få mænd i denne gruppe.

Figur 5. Sammenhænge mellem dårligt helbred, hovedpine og træthed og udsættelse for forskellige former for fysisk partnervold blandt kvinder og mænd. 2010, 2017 og 2021.

Figur 6. Sammenhæng mellem tristhed, ængstelse og søvnbesvær og udsættelse for forskellige former for fysisk partnervold blandt kvinder og mænd. 2010, 2017 og 2021.

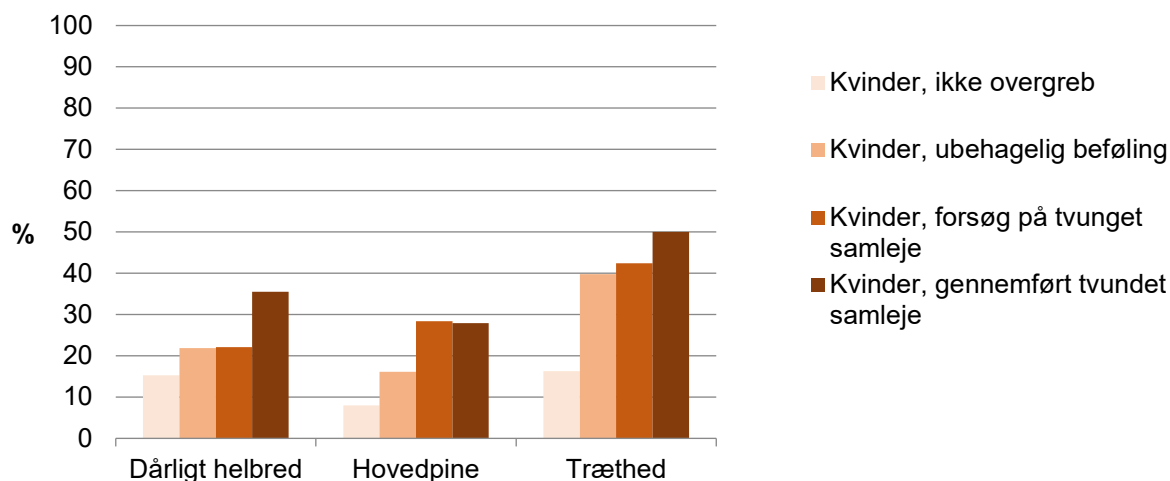

14.2 Seksuelle overgreb og helbred

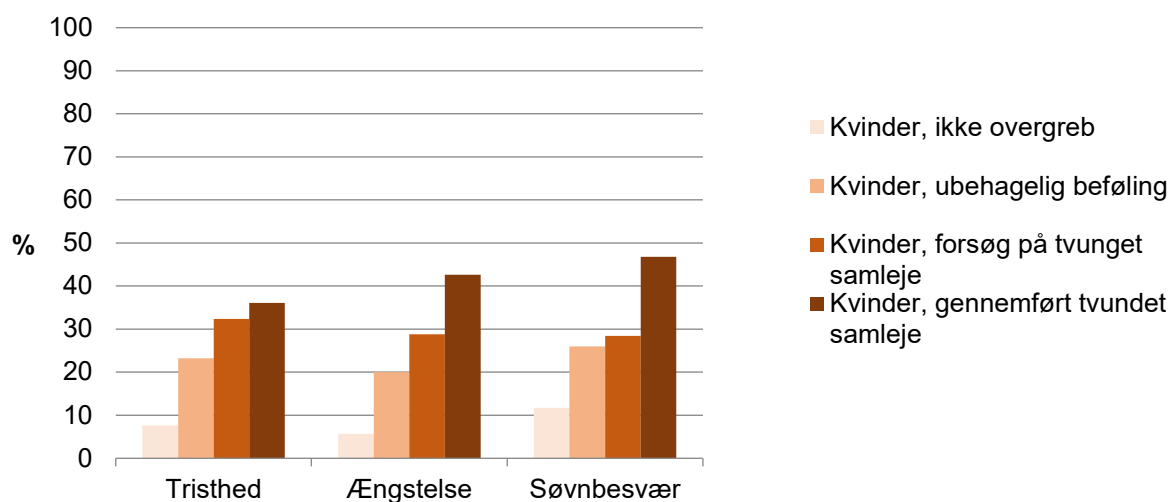
Figur 7 og 8 viser sammenhængene mellem forskellige niveauer af seksuelle overgreb og de seks mål for dårligt helbred. Kvinder, der har været udsat for seksuelle overgreb inden for det seneste år, har generelt dårligere helbred end de, der ikke har været udsat for seksuelle overgreb.

Sammenhængen er stærk både for ubehagelig beføling, forsøg på tvunget samleje og gennemført tvunget samleje. For mænd er der få, der har været udsat for seksuelle overgreb, og figuren er derfor ikke vist for mænd. Der er dog intet der tyder på at sammenhængen mellem seksuelle overgreb og helbred er væsentlig anderledes for mænd end for kvinder.

Figur 7. Sammenhænge mellem dårligt helbred, hovedpine og træthed og udsættelse for forskellige seksuelle overgreb blandt kvinder. 2010, 2017 og 2021.

Figur 8. Sammenhænge mellem tristhed, ængstelse og søvnbesvær og udsættelse for forskellige seksuelle overgreb blandt kvinder. 2010, 2017 og 2021.

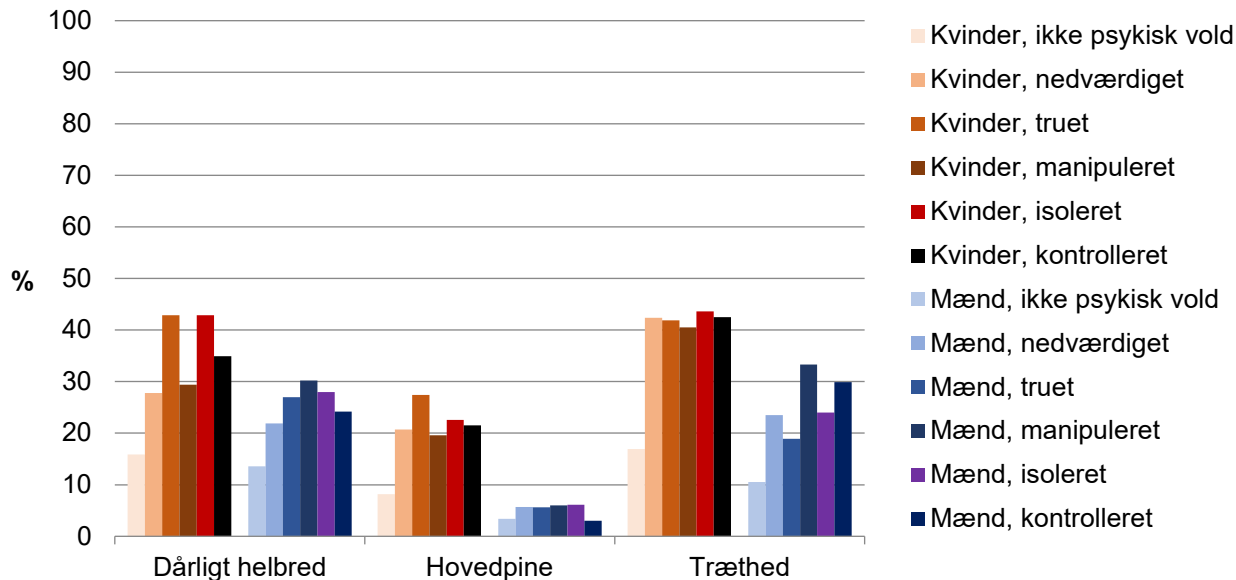

14.3 Psykisk vold og helbred

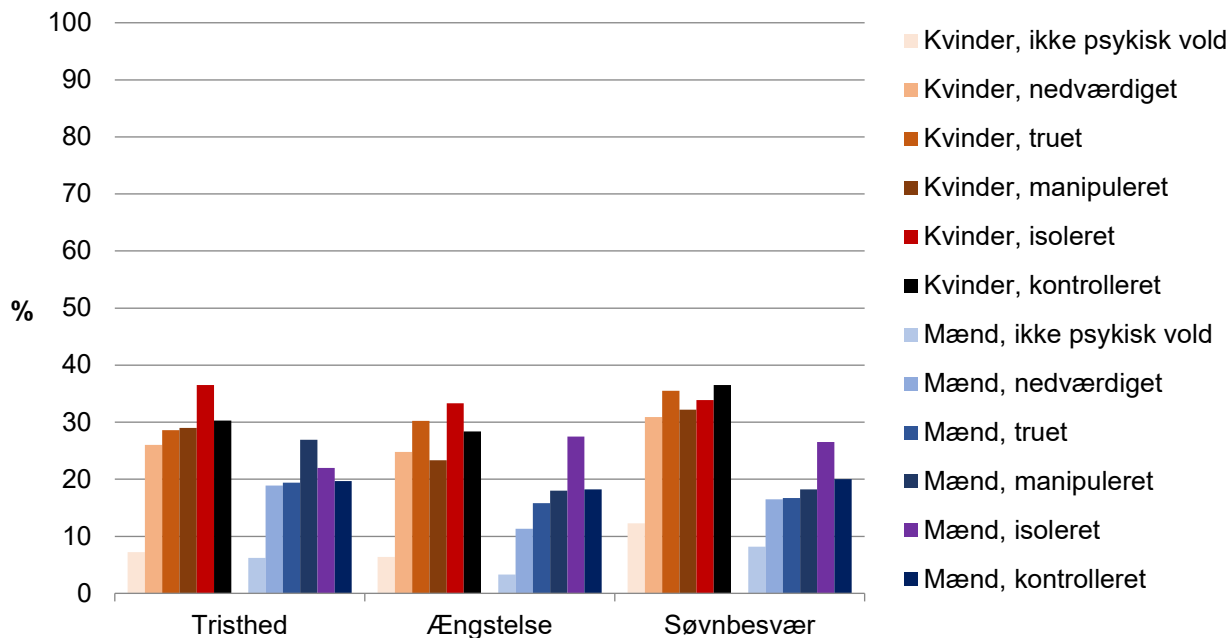
Figur 9 og 10 viser sammenhængen mellem psykisk vold og de seks helbredsindikatorer. Sammenhængen er vist for hver af de fem former for psykisk vold, der er undersøgt. Det skal bemærkes, at personer udsat for eksempelvis trusler også kan være udsat for andre former for psykisk vold.

Kvinder og mænd udsat for psykisk vold har dårligere helbred end dem, der ikke har været udsat for psykisk vold. Især for kvinder, er andelen med dårligt helbred stor blandt dem, der er udsat for psykisk vold. Dette gælder især hovedpine. Der er ikke markante forskelle mellem de forskellige former for psykisk vold i forhold til deres sammenhænge med dårligt helbred.

Figur 9. Sammenhænge mellem dårligt helbred, hovedpine og træthed og udsættelse for forskellige former for psykisk vold blandt kvinder og mænd. 2021.

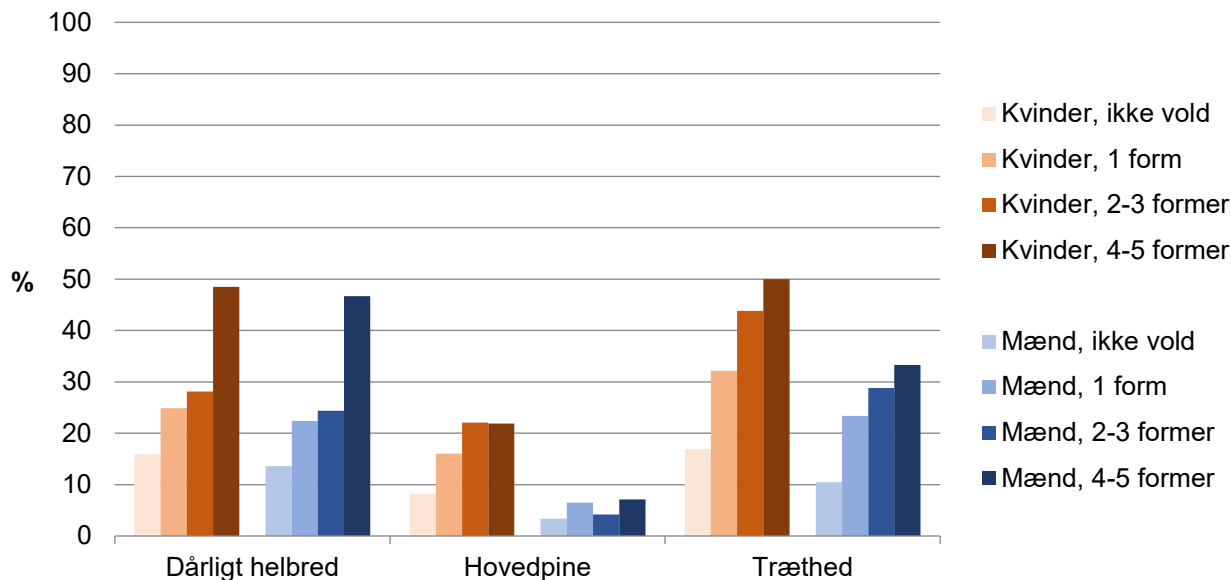

Figur 10. Sammenhænge mellem tristhed, ængstelse og søvnbesvær og udsættelse for forskellige former for psykisk vold blandt kvinder og mænd. 2021.

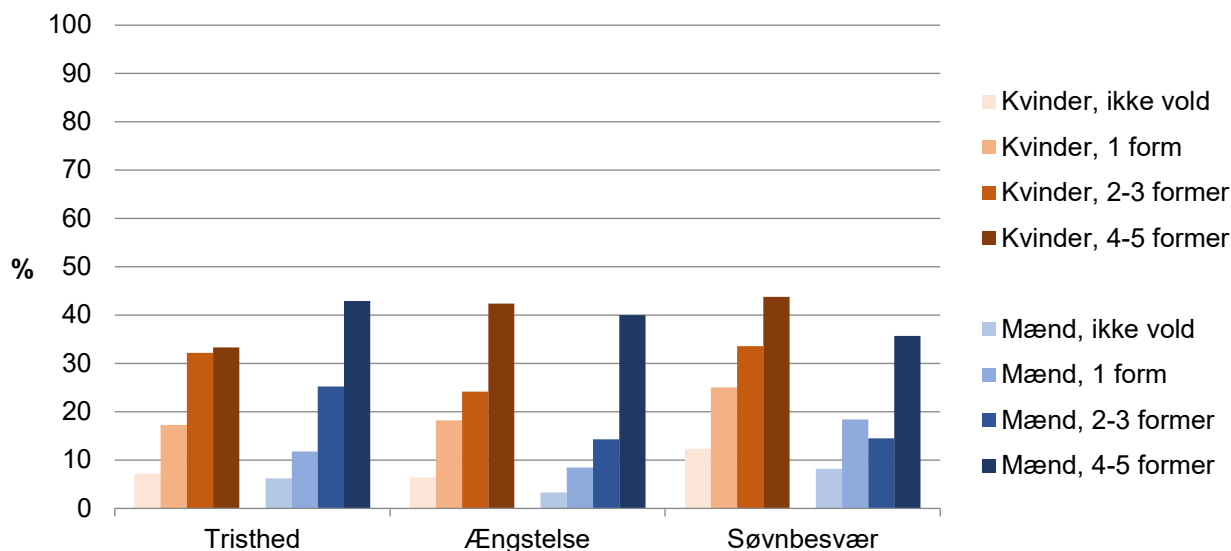

Figur 11 og 12 viser sammenhængen mellem antal forskellige former for psykisk vold og helbred. Også her ses en sammenhæng mellem antallet af forskellige former for psykisk vold og dårligt helbred. Sammenhængen er lige stærk for mænd og kvinder, undtagen for hovedpine, som kun få mænd rapporterer.

Figur 11. Sammenhænge mellem dårligt helbred, hovedpine og træthed og antal former for psykisk vold blandt kvinder og mænd. 2021.

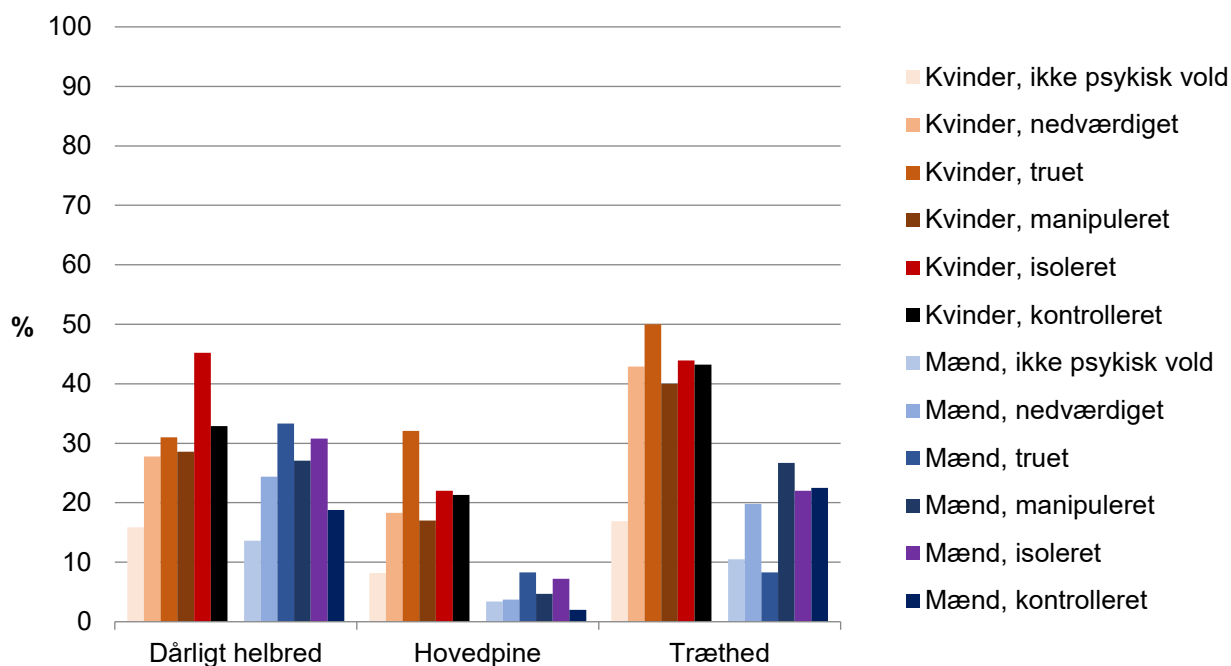

Figur 12. Sammenhænge mellem tristhed, ængstelse og søvnbesvær antal former for psykisk vold blandt kvinder og mænd. 2021.

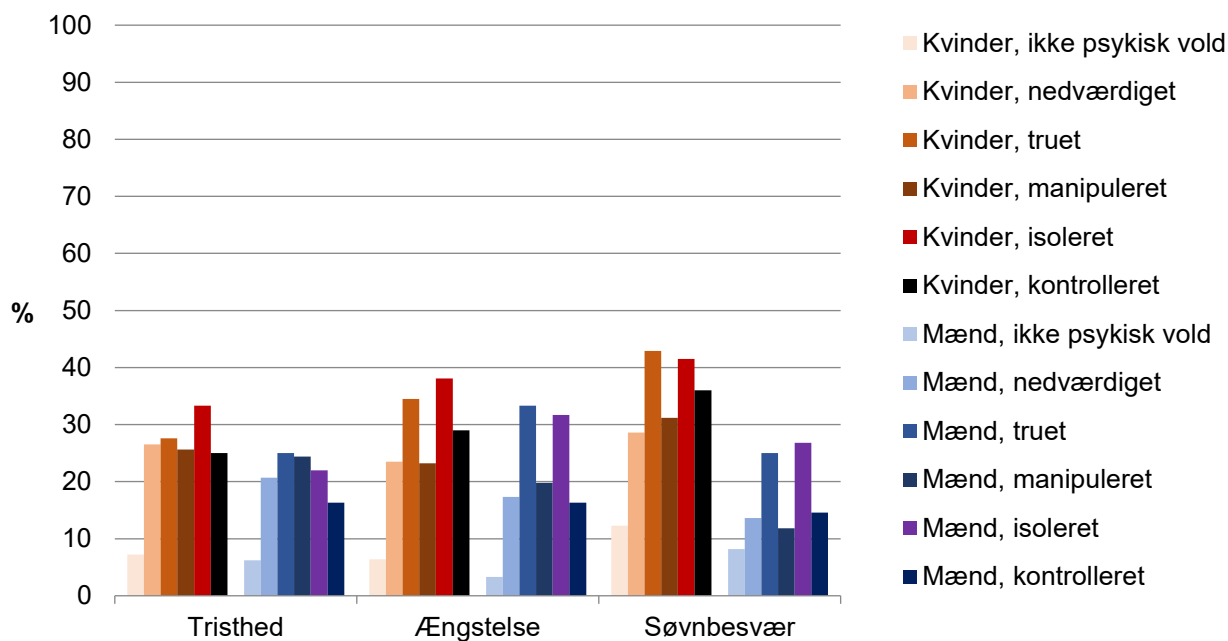

Figur 13 og 14 viser sammenhænge mellem psykisk partnervold og helbred. De er kun små forskelle mellem disse sammenhænge og sammenhænge mellem psykisk vold generelt og helbred vist i figur 9 og 10.

Figur 13. Sammenhænge mellem dårligt helbred, hovedpine og træthed og antal former for psykisk partnervold blandt kvinder og mænd. 2021.

Figur 14. Sammenhænge mellem tristhed, ængstelse og søvnbesvær og udsættelse for forskellige former for psykisk vold blandt kvinder og mænd. 2021.

15 Diskussion af udvalgte resultater

15.1 Betydningen af COVID-19 nedlukning af samfundet for omfanget af vold og overgreb

Da rapporteringsperioden i denne undersøgelse stort set falder sammen med nedlukningen i forbindelse med COVID-19, formoder vi at ændringer i forekomsten af vold og overgreb ikke kun er resultater af forebyggende indsatser, men også påvirkes af nedlukningen i et betydeligt omfang. Vi har derfor valgt at diskutere betydningen af nedlukningen for forekomsten af vold og overgreb.

Bekymringer om COVID-19 nedlukningens betydning for partnervold i foråret 2020

Nedlukningen af samfundet i marts 2020 og frem, sammen med de mange restriktioner i forhold til at færdes udenfor hjemmet, forventedes at have betydning for forekomsten af vold og overgreb. Perioden med nedlukning svarer til den 1-års periode, for hvilken svarpersonerne skulle rapportere om vold og overgreb. Følgende mekanismer kunne forventes:

- At familierne var tvundet til at være mere og tættere sammen kunne føre til en øget forekomst af vold og overgreb i hjemmet, især partnervold.
- Lukningen af nattelivet, især af barer, kunne forventes af få færre til at færdes ude om natten samt medvirke til færre overgreb relateret til alkohol.
- Begrænsningen i adgangen til hjælpemuligheder for voldsramte kunne forventes at føre til, at voldshandlingerne ville fortsætte i længere tid, før hjælpeforanstaltninger kunne sættes ind.

I en rapport "Partnervold under COVID-19" udgivet i forsommeren 2020 (*Lev Uden Vold*, 2020) nævnes en række tendenser:

- Antallet af henvendelser til *Lev Uden Volds* hotline steg fra 359 i februar 2020 til 391 i maj 2021, hvor der i samme perioden i 2019 var tale om et mindre fald i henvendelser.
- Andelen af henvendelser, der var relateret til fysisk partnervold, steg fra 47 % i marts 2020 til 56 % i maj 2020.
- Anmeldelse af "husspektakler" steg i perioden marts-maj 2020 med ca. 25 % i forhold til samme periode i 2019. Der var dog også en stigning på 15-21 % for januar og februar måned, inden nedlukningen.

- Antallet af henvendelser til krisecentre viser ikke en klar effekt af nedlukningen. I april/maj 2020 var der 1.381 henvendelser mod 1.411 i samme periode i 2019, altså stort set uændret. Her kan nedlukningen samt andre forhold dog have medført, at det er vanskeligere at komme i kontakt med krisecentrene i 2020.
- Antallet af underretninger om bl.a. vold i familien faldt i marts/april 2020 med ca. 40 % i forhold til 2019, hvilket nok primært skyldes, at fagpersoner pga. nedlukningen har vanskeligere ved at få kendskab til vold i familien.

Samlet set kan det ud fra ovennævnte forventes, at der meget vel kan være tale om en stigning i omfanget af partnervold, og måske især en stigning i de grovere former for partnervold.

Det fundne omfang af vold og partnervold i denne undersøgelse, 2021

De fundne resultater i denne rapport er ganske markante: Omfanget af fysisk vold fra fremmede er faldet betydeligt i 2021 i forhold til 2017, især omfanget af vold mod mænd, som er halveret (0,9 % mod 2,0 %). For kvinder er omfanget af vold fra fremmede dog ikke faldet i forhold til 2017 (0,6 % mod 0,7 %).

Omfanget af partnervold mod kvinder er faldet fra 1,6 % i 2017 til 1,0 % i 2021. For mænd er andelen udsat for partnervold i 2021 den samme som i 2017, nemlig 0,8 %.

Hvad angår partnervold mod kvinder og mænd ses der ikke grovere eller hyppigere vold i 2021 sammenlignet med 2017.

Vold fra en kollega/person på arbejdet er faldet for både mænd (fra 0,8 % til 0,4 %) og kvinder (fra 1,0 % til 0,6 %).

Resultater fra andre datakilder vedrørende vold og partnervold under COVID-19 nedlukningen

Faldet i omfanget af partnervold mod kvinder og den manglende stigning i omfanget for mænd er overraskende, set i lyset af de forventninger, der var til effekten af nedlukningen. Vi har derfor set på andre datakilder for at se, om de bekræfter eller afkræfter disse ændringer.

Antallet af drab på kvinder uanset relation (de fleste sker i en nær relation) var ifølge Danmarks Statistiks statistikbank ("manddrab", STRAF5, statistikbanken.dk) 17 i 2020 og 13 i 2021, hvor der i perioden 2016-2019 årligt var mellem 18 og 23 drab på kvinder. Det lavere antal i 2020 og 2021 kan skyldes tilfældigheder, men der er næppe tale om en stigning i risikoen for drab på kvinder i 2020/2021 i forhold til de foregående år. For kategorien "ofre for voldsforbrydelser i alt" var antallet for kvinder 11.753 i 2020 og 11.793 i 2021 og mellem 9.094 og 12.029 i perioden 2016-2019. Der var en stigning fra 2016 til 2019, mens antallene i 2020 og 2021 er marginalt lavere end i 2019. Heller ikke disse tal viser en stigning i voldsforekomsten under COVID-19-pandemien, men heller ikke et fald.

Offerundersøgelsen 2020 (Pedersen et al., 2021) viser, at omfanget af vold mod kvinder (uanset relation) var på samme niveau i 2020 som i 2019 (1,1 %), men det er faldet en smule for mænd

(fra 1,9 % til 1,6 %). Undersøgelsen viser dog også, at andelen af vold, der sker i privat bolig (uanset køn) var 25 % i 2020, hvilket er den hidtil højeste andel i alle årene (i perioden 2016-2019 var den 14-20 %). Undersøgelsens resultater for omfanget af vold mod kvinder og mænd er altså tilsvarende vores resultater.

VIVEs nyeste undersøgelse (Ottosen og Østergaard, 2022) finder en forekomst af partnervold mod kvinder og mænd på henholdsvis 1,2 % og 0,6 %. Prævalensen for fysisk partnervold mod kvinder er altså fundet til at være noget højere end i SUSY undersøgelsen (1,0%), men den er lidt lavere end SUSY for mænd (0,8%). Forskellen mellem VIVE og SUSY ligger dog indenfor den fejlmargen, der er i undersøgelserne.

Muligheder for bias i rapporteringen

Man kunne forestille sig, at nogle svarepersoner i nærværende undersøgelse bliver overvåget af en partner, så vedkommende ikke kan svare frit og derfor kunne formodes at underrapportere vold fra en partner. Det er svært at undersøge, om der kan være en sådan effekt af overvågning, men hvis det forekom i betydeligt omfang, burde det have konsekvenser for svarmønsteret. For eksempel ville samboende rapportere mindre partnervold end enlige, og der ville blive rapporteret mindre vold fra en nuværende end en tidligere partner. Andelen af kvinder, der var udsat for fysisk vold fra en tidligere partner, er 0,5 % i 2021 mod 0,7 % i 2017. Andelen af kvinder, der var udsat for fysisk vold fra en nuværende partner, er 0,6 % i 2021 mod 1,1 % i 2017. Dette kunne tyde på et lidt større fald i forekomsten af fysisk vold fra en nuværende partner fra 2017 til 2021 sammenlignet med en tidligere partner. Denne forskel er dog ikke statistisk sikker. For gifte/samlevende kvinder er andelen udsat for fysisk vold fra en nuværende partner 0,9 % i 2021 mod 1,6 % i 2017, mens det for enlige er 1,1 % i 2021 mod 1,6 % i 2017. Her er faldet altså lidt større for gifte/samlevende end for enlige, men heller ikke her er forskellen statistisk sikker. Der er altså ikke grundlag for at antage, at eventuel overvågning af besvarelsen af spørgeskemaet har påvirket resultaterne markant. Vi kan altså fortsat konkludere, at omfanget af fysisk partnervold mod kvinder er faldet i 2021 i forhold til 2017.

Omfanget af seksuelle overgreb mod kvinder er stort set uændret i 2021 i forhold til 2017, og der er ingen tydelige ændringer i mønsteret af overgreb. Andelen af kvinder, der er udsat for gennemført tvunget samleje, er faldet lidt, men dette fald er ikke statistisk sikkert. For mænd er antallet af seksuelle overgreb generelt for lille til, at statistisk sikre ændringer fra 2017 til 2021 kan påvises.

15.2 Psykisk vold i denne og andre danske undersøgelser

Som noget nyt er der i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2021 stillet spørgsmål om psykisk vold. En betydelig del af svarpersonerne angiver, at de har været udsat for psykisk vold (11,2 % af kvinder og 9,4 % af mænd). Af disse er en betydelig andel udsat for psykisk vold fra en partner (5,2 % af kvinder og 3,7 % af mænd). De hyppigste former for psykisk vold er nedværdigelse og manipulation, hvor 7,4 % af kvinder og 6,7 % af mænd er udsat for nedværdigelse, mens 7,4 % af kvinder og 4,3 % af mænd er udsat for manipulation. Hvis man kun ser på psykisk partnervold, er det også nedværdigelse og manipulation, der er de hyppigste former. Dog er manipulation hyppigst (4,1 % af kvinder og 2,3 % af mænd), hvor nedværdigelse opleves af 3,3 % af kvinder og 2,3 % af mænd. I omkring halvdelen af tilfældene (2,2 % af kvinder og 2,0 % af mænd) er der tale om mere end ti episoder af psykisk partnervold inden for det seneste år. Undersøgelsen viser en kønsforskel i udsættelse for psykisk partnervold, idet 40 % flere kvinder end mænd oplever psykisk partnervold. Størst er forskellen for manipulation, som næsten dobbelt så mange kvinder som

mænd oplever. Til gengæld oplever lige så mange mænd som kvinder at blive kontrolleret eller isoleret.

I den nyligt publicerede undersøgelse gennemført i efteråret 2020 af VIVE (Ottosen og Østergaard, 2022) findes forekomsten af psykisk partnervold til 3,9 % blandt kvinder og 1,9 % blandt mænd. Denne forekomst er baseret på svarene på tre delspørgsmål: Nedgøring (3,2 % for kvinder og 1,2 % for mænd); trusler om vold (1,0 % for kvinder og 0,3 % for mænd); Kontrollerende adfærd (0,7 % blandt kvinder og 0,8 % blandt mænd). Forekomsten af psykisk vold i VIVES undersøgelse er altså noget mindre end i SUSY-undersøgelsen, men det kan i stor udstrækning forklares ved at SUSY-undersøgelsen indeholder fem spørgsmål mod VIVES tre. To af VIVES spørgsmål (nedgøring og trusler) er næsten identiske med SUSY-undersøgelsen, og resultaterne er stort set de samme, dog finder VIVE omkring den halve forekomst af nedgøring mod mænd i forhold til SUSY-undersøgelsen. Spørgsmålet om kontrol i VIVES undersøgelsen viser omkring den halve prævalens end i SUSY-undersøgelsen – dette kan muligvis skyldes forskellen mellem spørgsmålene i de to undersøgelser. Generelt finder VIVE både i denne undersøgelse og undersøgelsen i 2018 (Ottosen og Østergaard, 2018) en større kønsforskel end SUSY-undersøgelsen. Dette kan ikke umiddelbart forklares ved forskelle i spørgsmålene.

I *Offerundersøgelsen* (Pedersen et al., 2021) er det fundet, at 3 % af kvinder og 2 % af mænd har været udsat for psykisk vold baseret på den strafferetslige definition, som blandt andet betyder, at gerningspersonen er en person i husstanden, typisk en partner. Denne forekomst er omkring halvt så stor som i SUSY-undersøgelsen, hvilket sandsynligvis skyldes, at der spørges til gentagne gange af ”groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd med henblik på at styre dig”, svarende til formuleringen i straffelovens §243. Kønsforskellen i *Offerundersøgelsen* ligger tæt op ad resultatet fra SUSY-undersøgelsen.

15.3 Diskussion af sammenhænge mellem vold og helbred

Der er fundet en klar sammenhæng mellem de forskellige voldsformer og alle seks undersøgte helbredsmaal for både kvinder og mænd. Helbredet forværres, jo grovere den fysiske vold er, og er særligt forværret for livstruende vold. Tilsvarende er helbredet dårligere for kvinder, jo grovere seksuelle overgreb, de er udsat for. Der er ingen forskel i helbredet mellem de forskellige former for psykisk vold, man er udsat for – alle former for psykisk vold er relateret til et forringet helbred. Til gengæld er helbredet ringere, jo flere former for psykisk vold man er udsat for.

Det er påfaldende, at sammenhængen mellem voldsudsættelse og helbred er nogenlunde den samme for fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb. Man kunne forvente at psykisk vold ville vise en stærkere sammenhæng end fysisk vold for det mentale helbred. Noget af forklaringen kan dog være, at voldsformerne som tidligere vist ofte forekommer sammen.

På grund af SUSY-undersøgelsens metodedesign kan vi ikke vide, om det er volden, der forårsager det dårlige helbred, eller om sammenhængen skyldes andre bagvedliggende forhold. Der kan også være tale om omvendt kausalitet, det vil sige, at for eksempel dårligt mentalt helbred er en risikofaktor for at blive udsat for vold, eller medføre, at der er større sandsynlighed for, at man rapporterer vold. Et studie fra Diaz-Olavarrieta et al. (1999) finder, at kvinder med neurologiske sygdomme oftere rapporterer partnervold end andre kvinder. Dette kan muligvis skyldes, at kvinder med denne sårbarhed lettere bliver ofre for partnervold, fordi en partner med voldelig adfærd kan identificere denne sårbarhed.

En national undersøgelse om vold og sundhed fra Sverige (Heimer et al., 2014) viser også, at dårligt psykisk og fysisk helbred oftere forekommer blandt personer, som har været udsat for fysisk, psykisk og seksuel vold. For kvinder var forekomsten af dårligt fysisk og psykisk helbred ikke afhængig af, om volden fandt sted i barndommen eller som voksen. Men ligesom sundheds- og sygelighedsundersøgelsen kan den svenske undersøgelse ikke påvise årsagssammenhænge.

Seksuelle overgreb kan have stor betydning for det mentale helbred. I en dansk undersøgelse (Heinskou et al., 2017) var de tre hyppigste selvrapporterede konsekvenser for svarpersoner, der har opgivet at have været udsat for tvungen eller forsøg på tvungen samleje, at volden har påvirket deres forhold til samleje, deres tillid til andre mennesker og gjort dem flove og skamfulde. En national kærestevoldsundersøgelse fra 2012 viser, at der for de unge kvinder er en klar sammenhæng mellem udsættelse for fysisk kærestevold og selvskadende adfærd (Plauborg et al., 2012). Men ligesom med SUSY-undersøgelsen kan denne undersøgelse ikke påvise årsagssammenhænge.

16 Datamateriale og metode

16.1 Datamateriale

Datamaterialet i denne undersøgelse er baseret på data fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne gennemført i årene 2005, 2010, 2017 og 2021.

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2021 (SUSY-2021) er gennemført af Statens Institut for Folkesundhed og er en del af Den Nationale Sundhedsprofil 2021, der gennemføres i samarbejde med de fem regioner og Sundhedsstyrelsen. I undersøgelserne er der indsamlet information om befolkningens sundhed og sygelighed samt forhold, der har betydning herfor.

Dataindsamlingen foregik ved en kombination af digital og fysisk post. Invitation og link til et elektronisk spørgeskema blev sendt med digital post til alle, der var tilmeldt digital post. Personer, der ikke var tilmeldt digital post, fik tilsendt et fysisk papirspørgeskema. Personer, der ikke havde besvaret det elektroniske spørgeskema efter henvendelse med digital post, fik tilsendt et papirspørgeskema. Uanset om personen modtog invitationen som digital eller fysisk post, kunne spørgeskemaet besvares på internettet. Alle personer i stikprøven fik tilsendt et introduktionsbrev, hvori det fremgik, at deltagelse i undersøgelsen var frivillig, og at svarpersonen var sikret fuld anonymitet. I alt er der udsendt spørgeskemaer til 25.000 personer på 16 år eller derover med bopæl i Danmark 1. januar 2021. Heraf har 11.346 personer besvaret spørgeskemaet. Det betyder, at svarprocenten er 45,4. Svarprocenten varierer betydeligt afhængig af køn og alder (Tabel 54).

Tabel 54. Antal svar og svarprocent fordelt på køn og aldersgruppe.

Aldersgruppe	Køn	
	Kvinder N (%)	Mænd N (%)
16-24 år	666 (39 %)	479 (27 %)
25-34 år	704 (36 %)	425 (22 %)
35-50 år	1.266 (45 %)	921 (32 %)
51-64 år	1.613 (58 %)	1.304 (47 %)
≥65 år	2.112 (61 %)	1.856 (63 %)
Alle	6.361 (50 %)	4.985 (40 %)

Spørgsmålene om fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed indgik som en del af en række spørgsmål om sundhed og sundhedsadfærd og blev stillet til alle deltagere.

16.2 Dataanalyse

Alle analyser i rapporten er gennemført særskilt for kvinder og mænd. Der er opgjort antal personer og vægtede procenter (se nedenfor) af alle kvindelige og mandlige svarpersoner, der har besvaret spørgsmål om henholdsvis fysisk vold, seksuelle overgreb eller uønsket seksuel opmærksomhed. Da der i en række tilfælde er tale om sjældent forekommende hændelser, er procenter baseret på under ca. 10 svarpersoner angivet som ”-”, da usikkerheden på procentandelen er

relativt stor. I mange tilfælde er grupper slået sammen for at undgå for lave antal, fx venner/bekendte og familiemedlemmer, homo- og biseksuelle, alle over 50 år samt i enkelte tilfælde alle over 35 år. For hovedresultaterne er der foretaget logistiske regressionsanalyser af risikofaktorerne, hvor der justeres for alder. Her udregnes odds ratio (OR) med tilhørende 95 % sikkerhedsinterval. Hvis OR i en anden kategori end referencekategorien er højere eller lavere end 1,0 betyder det henholdsvis højere eller lavere odds. Hvis sikkerhedsintervallet indeholder 1,0 er OR værdien ikke signifikant forskellig fra den valgte referenceværdi.

Vægtning

I undersøgelser som nærværende har det stor betydning for resultaterne, at svarpersonerne ligner den øvrige voksne befolkning så meget som muligt med hensyn til fordelingen af køn, alder, uddannelse og andre sociodemografiske karakteristika. En afvigelse fra dette svækker undersøgelsens konklusioner. Dog er der forskel i svarprocenten i forskellige befolkningsgrupper, og befolknings sammensætningen blandt personer, der har besvaret spørgeskemaet, afviger derfor på en række områder fra befolknings sammensætningen i hele landet. I SUSY-undersøgelsen er dette problem søgt imødekommet ved brug af en opregning, foretaget af Dataindsamling og Metode, Danmarks Statistik, som er en vægtning for non-response (Fangel et al., 2007). Det betyder, at besvarelsen fra den enkelte svarperson er tildelt en vægt i forhold til, hvor sandsynligt det er at få en besvarelse fra en person med samme køn, alder, uddannelse, bruttoindkomst, socioøkonomisk gruppering, familietype, etnisk baggrund, antal lægebesøg, indlæggelse på sygehus samt ejer/lejer-forhold. Formålet er dermed at imødekomme de udfordringer, der opstår på grund af bortfaldet. Dataindsamling og Metode, Danmarks Statistik, er alene fagligt ansvarlig for opregningen. Den samme vægtningsprocedure er anvendt i forhold til tallene for 2010, 2017 og 2021.

Sammenligning over tid

Der er nogle metodemæssige forskelle mellem SUSY-undersøgelserne i 2005, 2010, 2017 og 2021, som det er nødvendigt at tage højde for. For det første omfatter undersøgelsen i 2005 kun danske statsborgere, mens undersøgelserne i de senere undersøgelser omfatter alle borgere. For det andet er der fra 2017 og frem på grund af den faldende svarprocent foretaget en mere avanceret vægtning af resultaterne som beskrevet ovenfor. Af hensyn til sammenligneligheden er denne vægtning også anvendt på tallene for 2010, selvom denne ikke var foretaget i den oprindelige analyse (Helweg-Larsen, 2012). I 2005 er der også foretaget en vægtning, men den er ikke så præcis som i de senere undersøgelser.

16.3 Metodediskussion

Det angivne omfang af fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og uønsket seksuel opmærksomhed i Danmark er baseret på estimater ud fra den andel af kvinder og mænd, der i SUSY-undersøgelserne har svaret 'Ja' på spørgsmål om udsættelse for en af de forskellige former for fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb eller uønsket seksuel opmærksomhed. Omfanget af fysisk og psykisk partnervold er beregnet på baggrund af de svarpersoner, der har angivet at være udsat for fysisk og psykisk vold af en nuværende eller tidligere partner.

Da der i spørgeskemaundersøgelsen kun er svar fra en stikprøve af befolkningen, vil der være en usikkerhed i alle de tal, der er angivet i rapporten. I en række tilfælde er der angivet et 95 % sikkerhedsinterval. Af overskuelighedsgrunde er der kun angivet dette sikkerhedsinterval for hovedresultaterne samt for OR i tabellerne med risikofaktorer.

En række forhold kan påvirke validiteten af resultaterne. Blandt disse kan nævnes:

- Svarpersonernes tolkning af spørgsmålene. Spørgsmålene er gjort så konkrete og handlingsbeskrivende som muligt, men der vil alligevel altid være forskellige tolkninger af et spørgsmål, og særligt spørgsmålene om psykisk vold kan tolkes forskelligt.
- Recall bias – når man spørger til hændelser op til et år tilbage, kan mindre alvorlige hændelser være glemt, mens voldsomme hændelser muligvis vil blive rapporteret, selvom de er sket for længere tid siden.
- I visse tilfælde kan det ske, at besvarelsen af spørgeskemaet bliver overvåget af en anden person, for eksempel en partner. Dette kan for eksempel ske, hvis svarpersonen er dårlig til dansk. Dette kan især påvirke besvarelsen af spørgsmål vedrørende partnervold. Denne problemstilling er diskuteret i forbindelse med nedlukningen i forbindelse med COVID-19. (kapitel 15.1)

Der foreligger således en række metodiske udfordringer, der har direkte betydning for rapporteringen af vold og de estimater, der beregnes (Kimmel, 2002; Heiskanen and Piispa, 2008; Helweg-Larsen, 2012).

Vold er et stigmatiserende begreb, som har ændret sig betydeligt over de seneste 20-30 år, hvilket har betydning for afrapporteringen i spørgeskemaundersøgelser. Det kan ofte være svært for personer at klassificere deres erfaringer som vold, og der er klare generationsforskelle i tolkningen af handlinger som vold. For at mindske denne begrænsning udviklede sociolog Murray A. Straus en såkaldt 'konflikt taktik'-skala, som blev brugt af Straus & Gelles i 1990 i en spørgeskemaundersøgelse om familievold i USA (Helweg-Larsen, 2012). Straus forsøgte at benytte en terminologi, der er tæt på en dagligdagsdiskurs, som folk kan forholde sig til. Den er sidenhen blevet anvendt i en modificeret udgave i en lang række partnervoldsundersøgelser og danner desuden sammen med spørgsmål fra den svenske undersøgelse '*Våld och Hälsa*' (Heimer et al., 2014) grundlag for udviklingen af de anvendte spørgsmål i SUSYundersøgelsen. Spørgsmålene er også blevet modificeret på grund et fælles nordisk projekt i 2003, hvor de fem nordiske lande udviklede et spørgeskema om vold (The NorVold Abuse Questionnaire - NorAQ) (Swahnberg and Wijma, 2003; Helweg-Larsen, 2012).

De anvendte spørgsmål i SUSY-undersøgelsen belyser erfaringer med konkrete handlinger fremfor erfaringer med 'vold', hvilket kunne medføre en påvirkning af individuelle opfattelser af, hvornår en handling er vold. For at undgå overrapportering af handlinger for eksempel i forbindelse med slåskamp for sjov, uheld eller lignende er der desuden stillet som betingelse, at handlinger opleves som et overgreb eller er en uønsket handling. En begrænsning er dog, at konteksten, hvori handlingerne forekommer, ikke er kendt. Dette kan være en begrænsning i forhold til tolkningen af resultaterne, da nogle undersøgelser peger på, at kvinder i højere grad end mænd er tilbøjelige til at bruge fysisk vold i forbindelse med selvforsvar over for fysisk vold fra en partner (Watson and Parsons, 2005; Walby, 2002; Walby and Myhill, 2001; Haaland et al., 2005). Vi afdækker således ikke, hvem der initierer volden, og hvad der afstedkommer handlingen, ligesom vi ikke har information om, i hvor høj grad volden er gensidig.

For partnervold kan der forekomme store forskelle i den rapporterede forekomst af vold mellem forskellige spørgeskemaundersøgelser. Det har blandt andet betydning, om undersøgelsen har haft et specifikt fokus på partnervold, eller om den mere generelt har belyst forskellige former for voldsoplevelser, såsom tilfældet er i de nationale SUSY-undersøgelser. Generelt er der fundet en højere prævalens i undersøgelser, der har fokus på partnervold. I undersøgelser, der omhandler kriminalitet, tenderer svarpersoner til kun at rapportere meget alvorlige voldsoplevelser, muligvis fordi mindre alvorlige voldelige erfaringer ikke anses som kriminelle (Kimmel, 2002). At spørgsmålsformuleringen er meget vigtig, kan illustreres med resultaterne vedrørende partnervold fra to

undersøgelser i Danmark. Den ene er *Offerundersøgelsen 2005-2020* (Pedersen et al., 2021), som indleder spørgsmålene om fysisk vold og partnervold med spørgsmålet ”*Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at du blev bange?*”. I denne undersøgelse er årsprævalensen af fysisk partnervold omkring 0,1 % for begge køn samlet. I en anden undersøgelse (FRA, 2014) spørges til forskellige konkrete handlinger, som vi også gør i SUSY-undersøgelsen. Spørgsmålene er stillet særskilt for den nuværende partner, tidligere partner og andre personer. I undersøgelsen er årsprævalensen ca. 3 % for fysisk partnervold mod kvinder i Danmark, langt højere end i *Offerundersøgelsen*.

17 Referencer

- CoE. (Istanbul, 11/05/2011) The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence.
- Deen L, Johansen KBH, Møller SP, Laursen B (2018) Vold og seksuelle krænkelser. København, Statens Institut for Folkesundhed, SDU.
- Díaz-Olavarrieta C, Campbell J, de la Cadena CG, et al. (1999) Domestic violence against patients with chronic neurologic disorders. *Archives of Neurology* 56(6): 681-685.
- Fangel S, Linde P and Thorsted B. (2007) Nye problemer med repræsentativitet i surveys, som opregning med registre kan reducere. *Metode og Data* 93: 14-26.
- FRA - European Union agency for fundamental rights (2014) Violence Against Women: An EU-Wide Survey. Main Results Report. Vienna: European Union Agency for Fundamental Rights. Available at: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-widesurvey-main-results-report>.
- Heimer G, Andersson T and Lucas S. (2014) Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa. NCK-rapport.
- Heinskou MB, Marie SL, Friis C, et al. (2017) Uønsket seksuel opmærksomhed i Danmark: Omfang og karakter.
- Heiskanen M and Piispa M. (2008) Violence against women in Finland. Results from two national victimisation surveys. Publication series-European Institute for Crime and Control 56: 136.
- Helweg-Larsen K. (2004) Marie Kruse, eds.(2004) Mænds vold mod kvinder: omfang, karakter og indsats om vold [Men's violence against women: extent, characteristics and measures to eliminate violence]. *Copenhagen: Minister for Gender Equality, The National Observatory on Violence Against Women & The National Institute of Public Health*.
- Helweg-Larsen K. (2012) *Vold i Nære Relationer: Omfanget, karakteren og udviklingen samt indsatsen mod partnervold blandt kvinder og mænd-2010*: Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Helweg-Larsen K and Frederiksen ML. (2007) Mænds vold mod kvinder: Omfang-karakter og indsats mod vold-2007. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Haaland T, Clausen S-E and Schei B. (2005) Couple violence—different perspectives. Results from the first national survey in Norway. *Rep. No. NIBR-rapport 3*.
- Johansen KBH, Pant SW, Hytten K, et al. (2016) Skal det første ord komme fra patienten?
- Kimmel MS. (2002) "Gender Symmetry" in Domestic Violence A Substantive and Methodological Research Review. *Violence Against Women* 8(11): 1332-1363.
- Kirk L, Terry S, Lokuge K, et al. (2017) Effectiveness of secondary and tertiary prevention for violence against women in low and low-middle income countries: a systematic review. *BMC public health* 17.
- Krug EG. (2002) *World report on violence and health*. : World Health Organization.
- Krug EG, Mercy JA, Dahlberg LL, et al. (2002) The world report on violence and health. *The Lancet* 360(9339): 1083-1088.
- Lev uden vold (2018) Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer. Oktober 2018.
- Lev uden vold (2020) Partnervold under COVID-19 Notat, august 2020
- Minister for ligestilling (2019): Handlingsplan til bekæmpelse af af psykisk og fysisk vold i nære relationer. Udenrigsministeriet 2019-2022, marts 2019.
- Ottosen MH og Østergaard SV (2018) Psykisk partnervold - en kvantitativ kortlægning. VIVE, 2018
- Ottosen MH og Østergaard SV (2022) Partnervold i Danmark 2020. VIVE, 2022
- Pedersen A-JB, Okholm MM, Balvig F (2021): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2020. Justitsministeriet, København.

- Plauborg R, Johansen KBH and Helweg-Larsen K. (2012) Kærestevold i Danmark: En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Schütt NM, Frederiksen ML, Helweg-Larsen K (2008) Unge og kærestevold i Danmark. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Statistikbanken (2022) www.statistikbanken.dk STRAF5, hentet 16. februar 2022
- Stenager K and Stevenson G. (2013) Voksne, som lever med vold i nære relationer - Sociale indsatser, der virker. Socialstyrelsen.
- Straus MA. (1979) Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict tactics (CT) scales. *Journal of Marriage and the Family*: 75-88.
- Straus MA, Hamby SL, Boney-McCoy S, et al. (1996) The revised conflict tactics scales (CTS2) development and preliminary psychometric data. *Journal of family issues* 17(3): 283-316.
- Swahnberg IK and Wijma B. (2003) The NorVold Abuse Questionnaire (NorAQ) Validation of new measures of emotional, physical, and sexual abuse, and abuse in the health care system among women. *The European Journal of Public Health* 13(4): 361-366.
- Walby S. (2002) Reducing gendered violence. *Gender and violence in the Nordic Countries. Nordic council of Ministers. Copenhagen: Tema Nord*: 15-29.
- Walby S and Myhill A. (2001) New survey methodologies in researching violence against women. *British Journal of Criminology* 41(3): 502-522.
- Watson D and Parsons S. (2005) *Domestic abuse of women and men in Ireland: Report on the national study of domestic abuse*: Government Publications Office.